

Zarząd Powiatu Wołomińskiego

II RAPORT
z wykonania zaktualizowanego
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO,
za lata 2007 - 2008

Wołomin, czerwiec 2009

Spis treści:

1. WPROWADZENIE	3
2. OMÓWIENIE REALIZACJI PRZYJĘTYCH W PROGRAMIE CELÓW I DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH ORAZ ZADAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE OPERACYJNYM.....	4
2.1. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE JAKOŚCI WÓD I STOSUNKÓW WODNYCH	5
2.2. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	17
2.3. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	25
2.4. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	30
2.5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED WYSTĄPIENIEM POWAŻNYCH AWARII I ZAGROŻEŃ NATURALNYCH.....	32
2.6. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU	34
2.7. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIERZCHNI TERENU, SUROWCÓW MINERALNYCH I GLEBY	39
2.8. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY	42
3. REALIZACJA PRIORYTETÓW EKOLOGICZNYCH	54
4. ANALIZA WSKAŹNIKÓW DO OCENY EFEKTÓW REALIZACJI PROGRAMU	55
5. PRZYCZYNY ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI I DZIAŁANIAM I, DZIAŁANIAM ICH WYKONANIEM.....	57
6. PODSUMOWANIE	57

1. Wprowadzenie

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołomińskiego został opracowany w roku 2004 na okres 2004 – 2011 r. Program ten został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Wołomińskiego Nr XIX-150/04 z dnia 28 września 2004 r.

W 2008 roku uchwalono aktualizację Programu ochrony środowiska, obejmującą lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy lat 2012 – 2015 (Uchwała Nr XVII-118/08 Rady Powiatu Wołomińskiego z dnia 28 marca 2008 r.).

I Raport z realizacji ww. Programu obejmował okres od dnia uchwalenia pierwszego Programu ochrony środowiska (tzn. 28 września 2004 r.) do dnia 31 grudnia 2006 roku.

II Raport z realizacji zaktualizowanego w 2008 r. Programu obejmuje okres lat 2007-2008.

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 ze zm). Zgodnie z wyżej wymienionym przepisem organ wykonawczy powiatu sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska dla powiatu i przedstawia go radzie powiatu.

Program ochrony środowiska jest narzędziem realizacji polityki ekologicznej Państwa na terenie Powiatu Wołomińskiego i określa m.in.:

1. priorytety ekologiczne,
2. kierunki działań w perspektywie krótkoterminowej na 4 lata w zakresie: poprawy jakości wód i stosunków wodnych, powietrza atmosferycznego, ograniczania hałasu i oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego, zapobiegania skutkom poważnych awarii, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody oraz zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii.
3. planowane zadania inwestycyjne w dziedzinie ochrony środowiska na okres czterech lat,
4. środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska nie określają wymagań dotyczących zakresu i formy raportu z realizacji powiatowego programu ochrony środowiska (zwanego dalej Programem). Przyjęto, że raport będzie służył ocenie realizacji zadań i celów przyjętych w Programie oraz efektów tych działań, w kontekście stanu środowiska i wymagań prawnych. Przedstawiono także stopień rozbieżności między założeniami, a realizacją programu wraz z wyjaśnieniem przyczyn w przypadku niezrealizowania, bądź niekompletnego zrealizowania założeń programowych.

W raporcie przedstawiono pełne dane za lata 2007 – 2008.

Ocenie podlegała również zgodność wykonywanych zadań z zapisami harmonogramu finansowo – zadaniowego pod kątem terminowości wykonywania prac i wysokości poniesionych nakładów z uwzględnieniem udziału poszczególnych źródeł finansowania. Uwzględniono również zadania wyznaczone w harmonogramie pierwszej edycji Programu, których zakres czasowy obejmował rok 2007.

W wyniku oceny Programu sformułowane zostały propozycje do jego zmiany, wynikające m.in. z konieczności dostosowania zapisów wynikających głównie z aktualnie obowiązującego prawa, stanowiącego implementację przepisów Unii Europejskiej, aktualnego stanu środowiska na terenie

Powiatu Wołomińskiego, możliwości finansowania inwestycji i działań w polach strategicznych uznanych w Programie za priorytetowe.

Przy opracowaniu Raportu zostały wykorzystane dane statystyczne i inne informacje o stanie środowiska, które są materiałami ogólnodostępnymi i łatwymi do weryfikacji.

Dane zawarte w niniejszym Raporcie pochodzą między innymi z:

1. materiałów udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Wołominie.
2. danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.
3. danych i informacji pochodzących z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, w szczególności opracowania pn. „Stan środowiska w Województwie Mazowieckim”.
4. informacji przekazanych przez Urząd Marszałkowski w Warszawie.
5. ankietyzacji gmin Powiatu Wołomińskiego.

Przeważającym źródłem wszystkich danych statystycznych, niezbędnym do wyznaczenia wskaźników środowiskowych służących monitorowaniu realizacji celów Programu był Główny Urząd Statystyczny. Z uwagi na fakt, iż termin opublikowania przez GUS pełnych danych za rok 2008 przewidywany jest na listopad 2009 roku, w raporcie uwzględniono rok 2008 tylko w takim zakresie, w jakim dostępne były informacje pochodzące z innych źródeł.

2. Omówienie realizacji przyjętych w programie celów i działań ekologicznych oraz zadań ujętych w programie operacyjnym

Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego sformułowano następująco:

Osiągnięcie trwałego rozwoju Powiatu Wołomińskiego i zwiększenie jego atrakcyjności poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury technicznej

Cel ten jest zbieżny z celem strategicznym wyznaczonym w strategii Powiatu oraz innych dokumentach planistycznych.

Wyznaczono następujące zadania priorytetowe dla Powiatu Wołomińskiego z zakresu ochrony środowiska:

Priorytet 1

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Priorytet 2

Osiągnięcie wymaganych standardów dla jakości powietrza

Priorytet 3

Ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego

Priorytet 4

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej ochrony środowiska

Priorytet 5

Poprawa środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie obszarów objętych ochroną prawną, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych i kompleksów leśnych

Priorytet 6

Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu

Priorytet 7

Kompleksowa gospodarka odpadami

Dla spełnienia przedstawionych powyżej celów, sformułowano szereg zadań o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym. Dla poszczególnych elementów środowiska bądź rodzajów aktywności mających wpływ na środowisko przedstawiono ponadto strategię działań i zadania priorytetowe dla osiągnięcia poprawy lub nie pogarszania stanu aktualnego.

Poniżej przedstawiono stan realizacji zadań w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska w latach 2007 – 2008.

2.1. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie jakości wód i stosunków wodnych

W roku bazowym dla pierwszej edycji Programu ochrony środowiska (2002) przeprowadzono badania wód powierzchniowych następujących rzek przepływających przez teren powiatu wołomińskiego: Bugu, Czarnej, Długiej, Liwca, Rządzy oraz Beniaminówki. W latach wcześniejszych (1998 – 2000) prowadzone były także badania rzek: Cienkiej i Osownicy.

W 2002 roku na terenie powiatu wołomińskiego nie było ani jednego odcinka rzeki, który odpowiadałby klasom I-II czystości wód powierzchniowych (według ówczesnie obowiązującej klasyfikacji). W większości badanych rzek o niekorzystnej ocenie decydowały wskaźniki, takie jak: miano coli typu kałowego, azot azotynowy, fosfor ogólny, fosforany, BZT₅. Jednocześnie, wartości szeregu wskaźników mieściły się w granicach normatywów I, II i III klasy czystości.

Na terenie powiatu najbardziej zanieczyszczoną rzeką była Długa. Także rzeki: Bug, Liwiec, Osownica, Cienka i Beniaminówka prowadziły na przeważającej długości wody pozaklasowe. Rzeka Czarna i Rządza prowadziły wody III klasy.

O jakości wód tych rzek decydują głównie ścieki odprowadzane do niej z oczyszczalni komunalnych Zielonki, Wołomina i z osiedli mieszkaniowych w Zielonce i Kobyłce.

W następnych latach stan wód powierzchniowych nie uległ wyraźnej poprawie. Wody rzeki Długiej zaliczono w 2006 roku do wód V klasy – złej jakości. Przekroczone stężenia dla V klasy to: barwa, tlen rozpuszczony, amoniak, azot Kjeldahla, azotyny, fosforany, fosfor ogólny, selen, liczba bakterii coli typu feralnego i ogólna liczba bakterii coli.

Wody rzeki Rządzy zaliczono do wód IV klasy – niezadowolającej jakości. Parametrami, które zadecydowały o takiej klasyfikacji były: BZT₅, ChZT Mn, ChZT Cr, ogólny węgiel organiczny, azot Kjeldahla, rtęć, selen, żelazo i barwa.

Wody rzeki Czarnej badane były w 2005 roku – w obu punktach monitoringu zaliczono je do wód klasy III – zadowolającej jakości. Parametry decydujące o klasie wód to: barwa, azot Kjeldahla, selen, liczba bakterii coli typu kałowego i ogólna liczba bakterii coli.

Spośród rzek badanych w 2007 roku najbardziej zanieczyszczonym ciekim był Dopływ z Rembertowa (w ppk Zielonka, ul. Marecka) - aż 13 wskaźników było w V klasie (wody złej jakości).

W 2007 roku badano wody rzeki Cienkiej – w Klembowie ujście do Rządzy – stwierdzono IV klasę wód (wody niezadowolającej jakości), a wskaźnikami, które zdecydowały o tym były: barwa, tlen rozpuszczony, azot Kjeldahla, żelazo, liczba bakterii coli typu fekalnego, ogólna liczba bakterii coli, ChZT-Cr, ogólny węgiel organiczny, fosforany i selen.

Rzeka Długa badana była w punkcie Kobylak w gminie Zielonka – jej wody zaliczone zostały do V klasy – złej jakości. Wskaźnikami, które zdecydowały o tym były: ChZT-Cr, ogólny węgiel organiczny, amoniak, chlorofil "a", BZT₅, azot Kjeldahla, fosforany, selen, liczba bakterii coli typu fekalnego, ogólna liczba bakterii coli. Również w drugim punkcie pomiarowym na rzece Długiej (Zielonka ul. Piłsudskiego, poniżej uj. Dopływu z Rembertowa) stwierdzono wody V klasy.

Rzeka Osownica badana była w punkcie pomiarowym Borzomy (gmina Jadów), a jakość jej wód zaliczono do klasy IV ze względu na parametry: barwa, ChZT-Cr, ogólny węgiel organiczny, azot Kjeldahla.

Również rzeka Rządza (punkt pomiarowy Klembów poniżej ujścia Cienkiej) zaklasyfikowana została do IV klasy. Wskaźniki decydujące to: ChZT-Cr, ogólny węgiel organiczny, azot Kjeldahla, liczba bakterii coli typu fekalnego, ogólna liczba bakterii coli, barwa. W punkcie pomiarowym Załubice Stare (gmina Radzymin) Rządza miała również IV klasę, a oprócz wymienionych powyżej parametrów, o klasyfikacji tej przesądziły: ChZT-Mn, żelazo, suma 2 pestycydów i selen.

W 2008 roku Starostwo Powiatowe w Wołominie podjęło działania mające na celu sporządzenie oceny jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego. W ramach zadania sporządzono projekt monitoringu oraz przeprowadzono dwie serie pomiarów w 8 punktach kontrolno-pomiarowych na 5 rzekach powiatu wołomińskiego, tj.:

- rzeka Cienka – p.p.k. Klembów /na ujściu do Rządzy/
- rzeka Rządza – p.p.k. Krzywica /powyżej ujścia Cienkiej/
- rzeka Długa – Ossów / powyżej ujścia Kanału z Wołomina/
- rzeka Długa – Zielonka ul. Poniatowskiego / poniżej uj. dopływu z Rembertowa/
- rzeka Liwiec - /Starowola/
- rzeka Liwiec - /za wiaduktem kolejowym , powyżej Urli/
- rzeka Bug - /na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego/
- rzeka Bug – /poniżej Kuligowa/

Przeprowadzone badania miały charakter uzupełniający w stosunku do badań prowadzonych w ograniczonym zakresie, przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. W ich wyniku i w oparciu o załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, stwierdzono m.in., że :

- jakość ww. wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego nie odpowiada wartościom granicznym ustalonym dla I i II klasy, z uwagi na przekroczenia wartości granicznych takich wskaźników jak: ogólny węgiel organiczny i BZT₅, a w niektórych punktach pomiarowo-kontrolnych także: chlorofil „a” (rz. Długa, Liwiec i Bug) oraz azot amonowy (rz. Długa),
- z uwagi na fakt, że dla pozostałych klas nie ustala się wartości granicznych badanych wskaźników jakości wód, nie można ustalić konkretnej klasy jakości wód,
- w porównaniu do wyników badań wód rzek: Cienka, Rządza i Długa, prowadzonych przez WIOŚ w latach 2002-2007, można stwierdzić, że nie występuje tendencja do pogarszania się jakości wód w ww. rzekach. Wody w rzekach Liwiec i Bug na terenie powiatu wołomińskiego nie były do tej pory badane przez WIOŚ.
- we wszystkich badanych punktach pomiarowo-kontrolnych jakość wód nie odpowiada wymaganiom określonym dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Stan wód podziemnych badany był w 2007 roku w ramach krajowego monitoringu wód podziemnych w miejscowościach: Kąty Czernickie (otwór nr 23 PIG) w ujęciu wód pitnych w Wołominie (otwór nr

270, czwartorzędowe piętro wodonośne) oraz w Radzyminie (otwór nr 1770, trzeciorzędowe piętro wodonośne). Jakość wód podziemnych w otworze badawczym w Kątach Czernickich ulega wahaniom – w 2006 roku zaliczono te wody do klasy IV – niezadawalającej jakości, a w 2007 roku – do wód III klasy – zadowalającej jakości. Elementem, który decydował o klasyfikacji była zawartość żelaza. Wody badane w ujęciu w Wołominie zachowały swoją klasę III – wód o zadowalającej jakości. Tak jak w poprzednich latach, parametrem decydującym o klasie wód było żelazo. Wody podziemne badane w otworze badawczym w Radzyminie zaklasyfikowano do klasy IV – niezadawalającej jakości, ze względu na zawartość żelaza i jonów amonowych NH_4^+ .

W 2008 roku stan wód podziemnych w Kątach Czernickich uległ nieznacznej poprawie – podczas jednego badania zaklasyfikowano je do III klasy, a podczas badań wykonanych jesienią 2008 roku – do II klasy – wody dobrej jakości. Wykonano także dwukrotne badania w otworze badawczym w Jadowie Nowym (otwór nr 2265), gdzie stwierdzono II klasę wód (zawartość żelaza i manganu).

W Programie ochrony środowiska przedstawiono następujące cele, kierunki działań i zadania:

Cel długoterminowy do roku 2015:

Poprawa stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

1. Kontynuacja budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych i infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gmin powiatu.
2. Wspieranie realizacji indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w zabudowie rozproszonej.
3. Opracowanie międzygminnych koncepcji gospodarki ściekowej dla terenów oddalonych od głównego systemu kanalizacyjnego w powiecie – łączenie i rozbudowa małych systemów kanalizacyjnych.
4. Zapewnienie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości oraz racjonalizacja zużycia wód poprzez kontynuację budowy i modernizację ujęć wód, stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowej.
5. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków przemysłowych oraz wprowadzanie technologii produkcji ograniczających zrzut substancji niebezpiecznych.
6. Ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa.
7. Współpraca z odpowiednimi organami i instytucjami w zakresie wykrywania i likwidowania źródeł zanieczyszczeń wód.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej
2. Dążenie do relatywnego zmniejszenia zużycia wody w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie
3. Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych pod względem jakościowym poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł przemysłowych, komunalnych i rolniczych
4. Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania ścieków

Stan realizacji działań w zakresie poprawy jakości wód i stosunków wodnych wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Stan realizacji działań w zakresie poprawy jakości wód i stosunków wodnych

Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Wdrażanie na terenie powiatu ustaleń kompleksowego, regionalnego programu ochrony przeciwpowodziowej	RZGW Warszawa, działanie wspomagane z budżetu państwa	zadanie ciągle realizowane dla rzeki Bug, według informacji z RZGW
Wyznaczenie i ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin terenów narażonych na zalanie w wyniku powodzi lub innych klęsk żywiołowych	realizacja przez Urzędy Miast i Gmin poprzez wydawanie decyzji i opracowanie studium zagospodarowania przestrzennego, we współpracy z RZGW Warszawa	zadanie ciągle realizowane podczas opracowania planów
Porządkowanie i konserwacja systemu odwodnień i melioracji	realizacja przez Urzędy Miast i Gmin oraz RZGW Warszawa, wspólnie z Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Użytków Wodnych	zadanie ciągle
Preferowanie wodooszczędnych technologii przemysłowych przez przedsiębiorców, prowadzenie działań edukacyjnych dla tej grupy odbiorców	realizacja przez Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin we współpracy z mediami, organizacjami ekologicznymi, firmami szkoleniowymi i agencjami rządowymi	zadanie ciągle realizowane przez przedsiębiorców, zgodnie z rachunkiem ekonomicznym
Optimalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych (propagowanie instalowania liczników zużycia wody oraz stymulacja do zmniejszania jej zużycia) Edukacja mieszkańców w zakresie możliwości i konieczności oszczędzania wody w gospodarstwach domowych	szkoły, media, podmioty gospodarcze, przedsiębiorstwa wodociągowe organizacje pozarządowe	zadanie ciągle realizowane przez podmioty gospodarcze i przedsiębiorstwa wodociągowe Oszczędno wody jest wymuszona na jej użytkowników przez wrastające opłaty za jej
Zapewnienie ochrony naturalnych i sztucznych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe, ciekły wodne, zbiorniki wód powierzchniowych poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego. Rozwój systemu małej retencji	Urzędy Miast i Gmin	zadanie częściowo wykonane ochrona zbiorników i terenów podmokłych jest realizowana przez rozwój infrastruktury ochrony środowiska i racjonalne rolnictwo nie wykonano zadań z zakresu małej retencji
Efektywne poszukiwanie funduszy do realizacji zaplanowanych działań ze źródeł krajowych i zagranicznych	Urzędy Miast i Gmin, podmioty gospodarcze oraz stowarzyszenia i organizacje na terenie zlewni rzek powiatu	zadanie ciągle pozyskanie środków finansowych z Funduszu Spójności, ZPORR, WFOSiGW, Ekofunduszu, BOŚ i innych instytucji finansujących

Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Działania edukacyjne - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu wołomińskiego i podmiotów gospodarczych	Działania koordynowane przez Starostwo Powiatowe, we współpracy z Urzędami Miast i Gmin, mediami, podmiotami gospodarczymi oraz stowarzyszeniami i organizacjami na terenie zlewni rzek powiatu	zadanie ciągle prowadzona jest ogólna edukacja ekologiczna, obejmująca także zagadnienia związane z ochroną wód
Wspieranie działań zmierzających do likwidacji dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych oraz podziemnych (ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących z jednostek osadniczych, ograniczenie zanieczyszczeń spowodowanych gospodarką odpadami, ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych, itp)	Współpraca Starostwa Powiatowego Starostwo Powiatowe, we współpracy z Urzędami Miast i Gmin, mediami, podmiotami gospodarczymi oraz stowarzyszeniami i organizacjami na terenie zlewni rzek powiatu	zadanie ciągle realizowane przez rozwój infrastruktury ochrony środowiska i edukację ekologiczną
Eliminacja nieszczelnych zbiorników gromadzenia ścieków (szamb), kontrola zagospodarowania ścieków bytowo – gospodarczych na terenach nieskanalizowanych	Urzędy Miast i Gmin, media, podmioty gospodarcze, właściciele nieruchomości	zadanie ciągle
Eliminacja zanieczyszczeń wmywanych przez opady poprzez zorganizowany odbiór wód opadowych z terenów przemysłowych i zurbanizowanych poprzez opracowanie i wdrożenie koncepcji zagospodarowania ścieków opadowych na tych terenach	Urzędy Miast i Gmin	zadanie ciągle
Eliminacja zanieczyszczania brzegów zbiorników i cieków odpadami zdeponowanymi na tzw. "dzikich składowiskach"	Urzędy Miast i Gmin we współpracy ze Starostwem Powiatowym	zadanie ciągle opisane szczegółowo w sprawozdaniu z planu gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego
Inwentaryzacja źródeł zanieczyszczeń dopływających wód powierzchniowych na terenie zlewni, weryfikacja wydanych pozwoleń wodno – prawnych na odprowadzanie ścieków (działania realizowane we współpracy regionalnej z innymi powiatami)	WZMiUW, Marszałek Województwa Urzędy Miast i Gmin	zadanie ciągle

Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Wdrażanie opracowanych koncepcji kanalizacji deszczowej i sanitarnej, realizacja zapisów Krajowego Planu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Urzędy Miast i Gmin	zadanie ciągle
Inwentaryzacja, zabezpieczenie lub likwidacja nieczynnych ujęć wody, szczególnie studni kopanych	Urzędy Miast i Gmin	zadanie ciągle
Wprowadzenie stref ochrony pośredniej ujęć wody (zadanie z zakresu RZGW)	RZGW	zadanie ciągle
Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego ochrony głównych zbiorników wód podziemnych	Urzędy Miast i Gmin	zadanie ciągle
Ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych i punktowych pochodzących z działalności rolniczej, szczególnie zaś opracowanie i wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych (stanowiska do składowania obornika, magazynowania gnojowicy)	Ministerstwo Środowiska Urząd Marszałkowski Urzędy Miast i Gmin	zadanie ciągle dla powiatu wołomińskiego nie ma konieczności opracowania programu ograniczania zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych
Edukacja ekologiczna rolników i osób uprawiających ziemię w celu uświadamiania szkodliwości nadmiernego stosowania środków ochrony roślin, nawozów sztucznych i naturalnych	Starostwo Powiatowe, we współpracy z Urzędami Miast i Gmin, mediami, podmiotami gospodarczymi oraz stowarzyszeniami i organizacjami na terenie zlewni rzek powiatu	zadanie ciągle

Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Inwentaryzacja stanu sieci wodociągowej	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle
Budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowej poprzez wymianę urządzeń znajdujących się w złym stanie technicznym.	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle
Budowa nowej sieci wodociągowej z uwzględnieniem obecnych i przyszłych odbiorców wody	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle
Optymalizacja wykorzystania obecnych ujęć wody dla potrzeb nowopowstającej sieci wodociągowej	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle
Likwidacja nieczynnych ujęć wody, zagrażających czystości wód podziemnych	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle mieszkańcy likwidują stare ujęcia wody lub wykorzystują je do celów niekonsumpcyjnych (np. podlewanie ogrodów)
Budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody w celu zapewnienia mieszkańcom odpowiedniej jakości wody pitnej	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle
Zmniejszenie awaryjności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej poprzez stosowanie nowoczesnych materiałów i rozwiązań technicznych oraz intensyfikację napraw bieżących	Działania koordynowane przez Urzędy Miast i Gmin, we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz przedsiębiorstwami wodno - kanalizacyjnymi	zadanie ciągle

Poniżej przedstawiono stan realizacji zadań wyznaczonych w Harmonogramie rzeczowo – finansowym Programu ochrony środowiska, które były realizowane w latach 2007 – 2008. Należy podkreślić, że jedynie 30% gmin przesłało dokładne informacje odnośnie zrealizowanych zadań.

Pozostałe dane uzyskano korzystając ze sprawozdań budżetowych gmin, planów inwestycyjnych oraz z ankietyzacji gminnych jednostek budżetowych – realizatorów zadań.

Tabela 2. Stan realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie działań dla sektora: Jakość Wód i Stosunki Wodne w latach 2007 – 2008.

L.p.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty w złotych	Źródła finansowania
Budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz ujęć wody ze stacjami uzdatniania				
1.	Budowa SUW i sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Kuligów	Gmina Dąbrówka	1227864	budżet gminy
2.	Dodatkowe roboty przy budowie SUW i sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Kuligów	Gmina Dąbrówka	100000	budżet gminy
3.	Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Trojany i Karpin	Gmina Dąbrówka	1000000	budżet gminy
4.	I etap budowy sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Sokołówek i Teodorów	Gmina Dąbrówka	534772	budżet gminy
5.	Zakup nowowybudowanych odcinków sieci wodociągowych	Gmina Dąbrówka	20000	budżet gminy
6.	Wykonanie studni głębinowej w Kołakowie	Gmina Dąbrówka	30000	budżet gminy
7.	Wykonanie dokumentacji projektowej na wodociągowanie nowych miejscowości	Gmina Dąbrówka	374128	budżet gminy
8.	Budowa wodociągu grupowego Urle 1. Budowa sieci wodociągowej- Sitne 2. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Kukawki	Gmina Jadów	387882	budżet gminy
9.	Budowa wodociągu grupowego Myszadła <u>ETAPI</u> Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości: Myszadła i budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Myszadła, Podmyszadła, Podbale <u>ETAP II</u> 1. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Starowola 2. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Zawiszyn	Gmina Jadów	779693	budżet gminy
10.	Budowa wodociągu grupowego Sulejów <u>ETAPI</u> Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości: Sulejów i budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Sulejów, Wujówka, Wólka Sulejowska <u>ETAP II</u> 1. Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Nowinki, Oble, 2. Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Szewnica Gorzelnia, Dębe (Wężówka), Sitne	Gmina Jadów	395400	budżet gminy
11.	Opracowanie projektu zwodociągowania Gminy Klębów	Gmina Klębów	562230	budżet gminy
12.	Usunięcie awarii sieci wodociągowej	Gmina Klębów	3745	budżet gminy
13.	Budowa sieci wodociągowych ulicznych: - ul. Stefanii Sempołowskiej, - ul. Ks. Ignacego Skorupki, - ul. Bolesława Prusa, - ul. Czarna Kawka,	Gmina Kobyłka	500 000	budżet gminy

L.p.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty w złotych	Źródła finansowania
	- ul. Zaciszna, - ul. Graniczna, - ul. Władysława Broniewskiego, - ul. Gabriela Narutowicza, - ul. Wąska, - ul. Orłąt Lwowskich, - ul. Ossowska, - prace projektowe			
14.	Budowa nowych ujęć wody	Wodociąg Marecki Sp. z o.o. Gmina Marki	56000	Wodociąg Marecki Sp. z o.o.
15.	Budowa nowych i modernizacja istniejących Stacji Uzdatniania Wody	Wodociąg Marecki Sp. z o.o. Gmina Marki	681000	Wodociąg Marecki Sp. z o.o.
16.	Rozbudowa sieci wodociągowej	Gmina Marki	1238000	budżet gminy
17.	Projekt i budowa stacji uzdatniania wody	Gmina Poświętne	70 000	budżet gminy
18.	Budowa sieci wodociągowej do nowo zabudowanych nieruchomości w mieście	Gmina Radzymin	317395	budżet gminy
19.	Budowa sieci wodociągów i kanalizacji we wsiach	Gmina Radzymin	3145028	budżet gminy
20.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Słupno	Gmina Radzymin	832269	budżet gminy
21.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Łosie	Gmina Radzymin	1183508	budżet gminy
22.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Nadma	Gmina Radzymin	1254302	budżet gminy
23.	Budowa sieci wodociągowej we wsiach Zawady, Zwierzyniec	Gmina Radzymin	1 100 000	budżet gminy
24.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Mokre	Gmina Radzymin	100000	budżet gminy
25.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Nowy Janków	Gmina Radzymin	150000	budżet gminy
26.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Załubice Ruda	Gmina Radzymin	150000	budżet gminy
27.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Nadma,	Gmina Radzymin	1 200 000	budżet gminy
28.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Wiktorów	Gmina Radzymin	750 000	budżet gminy
29.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Nowy Janków	Gmina Radzymin	150 000	budżet gminy
30.	Budowa sieci wodociągowej we wsiach Załubice, Ruda	Gmina Radzymin	150 000	budżet gminy
31.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Ciemne	Gmina Radzymin	200000	budżet gminy
32.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Cegielnia	Gmina Radzymin	300000	budżet gminy
33.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Ciemne	Gmina Radzymin	200000	budżet gminy

L.p.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty w złotych	Źródła finansowania
34.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Wiktorów	Gmina Radzymin	750000	budżet gminy
35.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody	Gmina Radzymin	258361	budżet gminy
36.	Budowa wodociągu w os. Kolejowa i w ul. Grzelaka w Tłuszczu	Gmina Tłuszcz	56556	budżet gminy
37.	Budowa sieci wodociągowej dla os. Długa w Tłuszczu	Gmina Tłuszcz	82911	budżet gminy
38.	Budowa sieci wodociągowej w ul. Nowej w Tłuszczu	Gmina Tłuszcz	76573	dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego w ramach komponentu E
39.	Budowa nowych odcinków wodociągów w Tłuszczu os. Norwida, Klonowa, Długa – prace projektowe	Gmina Tłuszcz	196909	budżet gminy
40.	Budowa nowego odcinka wodociągu Chrząsne, Jarzębia Łąka, Postoliska:	Gmina Tłuszcz	17000	budżet gminy
41.	Budowa wodociągu w Postoliskach i Zalesiu	Gmina Tłuszcz	247882	budżet gminy
42.	Budowa nowych ujęć wody	PWiK Gmina Wołomin	18000	PWiK
43.	Wykonanie instalacji do odzysku wód popłucznych na stacji SUW Graniczna w Wołominie	PWiK Gmina Wołomin	140000	PWiK
44.	Budowa nowych i modernizacja istniejących Stacji Uzdatniania Wody	PWiK Gmina Wołomin	1 529 000	PWiK
45.	Rozbudowa sieci wodociągowej	PWiK Gmina Wołomin	626000	Fundusz Spójności PWiK
46.	Rozbudowa sieci wodociągowej	Gmina Żąbki	3 378 987	Bank Ochrony Środowiska budżet gminy
Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków				
47.	Dokończenie II etapu budowy kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-ciśnieniowej z przyłączami kanalizacyjnymi w miejscowości Lasków	Gmina Dąbrówka	658 605	budżet gminy
48.	III etap budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lasków	Gmina Dąbrówka	271 000	budżet gminy
49.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Małopole	Gmina Dąbrówka	1 503 988	budżet gminy
50.	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w miejscowości Kuligów i Józefów	Gmina Dąbrówka	500 000	budżet gminy
51.	Wykonanie dokumentacji projektowej na kanalizację nowych miejscowości	Gmina Dąbrówka	30 000	budżet gminy
52.	Zakup nowowybudowanych odcinków sieci kanalizacyjnej	Gmina Dąbrówka	30 000	budżet gminy
53.	Zakup agregatu prądotwórczego dla oczyszczalni w Dąbrówce	Gmina Dąbrówka	70 000	budżet gminy
54.	Budowa kanalizacji zbiorczej <u>ETAP II</u> - kanalizacja sanitarna 1. Nowy Jadów	Gmina Jadów	2 078 163	budżet gminy

L.p.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty w złotych	Źródła finansowania
	2. Borzymy , Letnisko Nowy Jadów <u>ETAP III</u> – kanalizacja sanitarna 1. Urle 2. Adampol			
55.				
56.	Realizacja projektu pt. Ochrona ekosystemu Zalewu Zegrzyńskiego przez budowę oczyszczalni ścieków i kanalizacji	Gmina Klembów	9 375 405	środki Unii Europejskiej z programu ZPORR 75,0% budżet gminy 25%
57.	Zakup agregatu prądotwórczego dla potrzeb oczyszczalni ścieków	Gmina Klembów	11480	budżet gminy
58.	Zakup pompy zatapialnej i rozdrabniaczem do wypompowywania ścieków dla potrzeb oczyszczalni ścieków	Gmina Klembów	6432	budżet gminy
59.	Budowa kanalizacji z przyłączami dla miejscowości Lipka – przygotowanie dokumentacji Klembów	Gmina Klembów	216 734	budżet gminy
60.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Wołomin - Kobyłka - budowa kanalizacji sanitarnej przy udziale Funduszu Spójności	Gmina Kobyłka	2205796	środki Unii Europejskiej budżet gminy
61.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Wodociąg Marecki Sp. z o.o.	5 549 000	Wodociąg Marecki Sp. z o.o. budżet gminy
62.	Modernizacja Oczyszczalni Ścieków	Gmina Radzymin	1276472	budżet gminy
63.	Kanalizacja w mieście	Gmina Radzymin	2 591 274	budżet gminy
64.	Budowa kanalizacji w Radzyminie do Tago	Gmina Radzymin	1 100 000	budżet gminy
65.	Budowa kanalizacji we wsi Cegielnia	Gmina Radzymin	300000	budżet gminy
66.	Budowa nowych odcinków kanalizacji w Tłuszczu – prace projektowe	Gmina Tłuszcz	62488	budżet gminy
67.	Budowa ekologicznych oczyszczalni ścieków w Szkole Podstawowej w Postoliskach , Miąsem, Strykach i Jasienicy	Gmina Tłuszcz	8235	budżet gminy
68.	Budowa kanalizacji w os. Słoneczna, modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa wodociągów w os. Długa i Borki w Tłuszczu	Gmina Tłuszcz	92744	budżet gminy
69.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Krym	PWiK Gmina Wołomin	15770000	Fundusz Spójności PWiK
70.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	PWiK Gmina Wołomin	30421000	Fundusz Spójności PWiK
71.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Ząbki	667838	WFOŚiGW budżet gminy
72.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Zielonka	6508000	WFOŚiGW budżet gminy
Kanalizacja deszczowa, budowa, utrzymanie i konserwacja systemu melioracyjnego i cieków wodnych				
73.	Kanalizacja deszczowa w ul. Dojazdowej	Gmina Kobyłka	250000	budżet gminy

L.p.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty w złotych	Źródła finansowania
74.	Kanalizacja deszczowa w ul. Sienkiewicza	Gmina Kobyłka	250000	budżet gminy
75.	Renowacja i utrzymanie rowów melioracyjnych	Gmina Marki	856000	budżet gminy
76.	Regulacja rzeki Beniaminówki	Gmina Radzymin	40000	budżet gminy
77.	Konserwacji rowów melioracyjnych	Gmina Radzymin	170000	budżet gminy
78.	Krycie rowu otwartego	Gmina Tłuszcz	15000	budżet gminy
79.	Odwodnienie ul. Ogrodowej	Gmina Zielonka	190000	WFOŚSiGW budżet gminy
80.	Remont kanalizacji deszczowej w ul. Przemysłowej w Tłuszczu	Gmina Tłuszcz Starostwo Powiatowe	598304	budżet gminy budżet powiatu
Pozostałe zadania				
81.	Monitoring wód powierzchniowych	Starostwo Powiatowe	8198	środki własne
82.				
Razem:			108 853 551 złotych	

Z analizy stopnia realizacji działań wynika, że rozwój infrastruktury technicznej ochrony środowiska, a tym samym ochrona wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi należą do priorytetów polityki ekologicznej powiatu. Trzeba jednak podkreślić, że zadania te należą do bardzo kosztownych, a ich realizacja w dużej mierze zależy od możliwości finansowych gmin.

Największym zadaniem do realizacji jest projekt "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Wołomin-Kobyłka", finansowany częściowo z Funduszu Spójności (2005/PL/16/C/005). Podstawowym celem projektu jest doprowadzenie systemu ściekowego Wołomina i Kobyłki do zgodności z polskimi i europejskimi regulacjami prawnymi poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, likwidację odcinków sieci ogólnospławnej i efektywne oczyszczanie ścieków sanitarnych i deszczowych. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków „Krym”, budowę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie Wołomina i budowę sieci kanalizacyjnej na terenie Kobyłki. W ramach zwiększenia dostępności do sieci kanalizacyjnej w Wołominie przewiduje się podłączenie 2 325 osób do sieci miejskiej, co oznacza wzrost wskaźnika skanalizowania z 78% do 84%. Liczba osób przewidziana do podłączenia do sieci wodociągowej wynosi 214. W przypadku Kobyłki planuje się zwiększenie skanalizowania z 650 do 14 486 osób, czyli z 4% do 81%. Jeśli chodzi o poprawę efektywności oczyszczania ścieków w oczyszczalni Krym, to realizacja projektu umożliwi osiągnięcie parametrów zgodnych z wymogami UE – m.in. 15 mgO₂/l w zakresie BZT₅ (w porównaniu do obecnych 19 mgO₂/l). Zostanie również zwiększona przepustowość oczyszczalni z obecnych 7 500 m³/d do 12 000 m³/d.

Podsumowując, wyznaczone w Programie ochrony środowiska cele z zakresu poprawy jakości wód i stosunków wodnych są sukcesywnie realizowane. Ograniczanie wodochłonności sektora komunalnego (gospodarstwa domowe i podmioty publiczne) oraz produkcyjno – usługowego postępuje w miarę urynkwienia cen za pobór wody i odprowadzanie ścieków. Racjonalne wykorzystanie wód podziemnych, w szczególności do celów innych niż konsumpcyjne oraz dla przemysłu spożywczego i farmaceutycznego następuje poprzez wydawanie pozwoleń na pobór wód. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i podmiotów gospodarczych w zakresie

możliwości i konieczności ograniczania zużycia wody odbywa się w czasie prowadzenia edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych, a także poprzez publikacje tych treści w mediach, w tym w Internecie. Zanotowano nieznaczną poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, jednak jest to zadanie ponadlokalne. Ochrona przed powodzią lub zalaniem, szczególnie terenów gęsto zaludnionych koordynowana jest przez Centrum Zarządzania Kryzysowego Starosty. Porządkowaniem i konserwacją systemu melioracji zajmuje się WZMiUW. Dążenie do unormowania stosunków wodnych na terenach o wysokim położeniu zwierciadła wód gruntowych jest zadaniem z zakresu RZGW.

2.2. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

Na terenie powiatu wołomińskiego występują wszystkie kategorie źródeł emisji: punktowe, liniowe (komunikacja) i powierzchniowe. Znaczący wpływ na poziom stężeń pyłu w powietrzu atmosferycznym powiatu wołomińskiego ma: emisja zanieczyszczeń ze źródeł bytowo-komunalnych, ze źródeł związanych z transportem samochodowym, a także emisje związane z energetycznym spalaniem paliw w scentralizowanych systemach grzewczych oraz emisje technologiczne. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia powietrza pyłem jest unoszenie pyłu z powierzchni terenu, dróg, dachów, pól uprawnych itd. oraz zanieczyszczenia allochtoniczne, napływające spoza terenu powiatu. Poważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu jest w dalszym ciągu niska emisja. Niewątpliwym problemem jest spalanie w domowych piecach odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów.

Ograniczeniu niskiej emisji sprzyja rozwój sieci gazowej – w latach 2007 – 2008 wybudowano 12,033 km sieci, a liczba połączeń do budynków mieszkalnych zwiększyła się o 29798 sztuk. Liczba odbiorców gazu wzrosła o 3640 gospodarstw domowych (5306 osób). Zmniejszyła się znacznie liczba gospodarstw ogrzewających mieszkania gazem, z powodu znacznego wzrostu jego cen. Ilość zużywanego gazu zmniejszyła się o 990 tys. m³.

Na stan powietrza oddziałują w coraz większym stopniu źródła komunikacyjne. Wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów występuje na skrzyżowaniach głównych ulic miast, przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie. Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń ze środków transportu jest przede wszystkim zły stan techniczny pojazdów, zła eksploatacja, przestoje w ruchu spowodowane złą organizacją ruchu lub zbyt małą przepustowością dróg.

Na terenie powiatu w największym stopniu na zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji narażeni są mieszkańcy miast, szczególnie zaś Wołomina i Zielonki. Do ulic najbardziej obciążonych ruchem samochodowym w Wołominie należą: ul. 1-go Maja, ul. Legionów, Aleja Niepodległości, Armii Krajowej, ul. Geodetów, Szosa Jadowska, ul. Wileńska, ul. Fieldorfa, ul. Piłsudskiego, ul. Sasina, ul. Prądyńskiego, ul. Gdyńska. Ulicami o największym natężeniu ruchu samochodowego w Zielonce są: ul. Wolności, ul. Lipowa, ul. Powstańców, ul. Piłsudskiego, ul. Marecka, ul. Westerplatte, ul. Kolejowa, ul. Mazurska.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wykazuje znaczne wahania – w 2007 roku wynosiła 133 Mg/rok, w 2006 roku - 98 Mg/rok, a w 2005 roku – 152 Mg/rok. W największej ilości emitowane są zanieczyszczenia ze spalania paliw.

Waha się także ilość emitowanych zanieczyszczeń gazowych: w 2005 roku wynosiła 79 152 Mg, w 2006 roku - 70 251 Mg, a w 2007 roku - 73 226 Mg. W największej ilości emitowany jest dwutlenek węgla.

Zwiększyła się ilość zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji – o 924 Mg w stosunku do roku 2005. Wynosiła ona 4877 Mg w 2007 roku. Zatrzymano lub zredukowano 12 Mg zanieczyszczeń gazowych. Niemniej, w porównaniu do roku 2003 ilość zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych zmniejszyła się (tabela 21).

W celu scharakteryzowania stanu aktualnego w zakresie jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu wołomińskiego odniesiono się do „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2008 rok” sporządzonych przez WIOŚ. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (art. 89) Wojewódzki Inspektor ochrony Środowiska w terminie do 31 marca każdego roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref.

Począwszy od marca 2008 roku zmieniała się część przepisów dotyczących przeprowadzania oceny jakości powietrza. Uchylone zostało m.in. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji* (Dz.U.02.87.796). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz.U.08.47.281). Również w marcu 2008 roku weszło w życie *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza* (Dz.U.08.52.310).

Na mocy ww. rozporządzenia teren powiatu wołomińskiego znalazł się w Strefie - Powiat wołomiński - kod: PL.14.10.p.01 (wyjątek stanowi tu podział stref dla O₃, w odniesieniu do którego powiat wołomiński zaliczony został do strefy mazowieckiej o kodzie PL.14.00.B.41). Podział stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza dla powiatu wołomińskiego przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 3. Podział stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza dla powiatu wołomińskiego

Nazwa strefy	Kod strefy	Powierzchnia strefy w km ²	Liczba mieszkańców strefy w tys.	Obszar strefy	Zakres oceny
Strefa - Powiat wołomiński	PL.14.10.p.01	953	207,2	powiat wołomiński	SO ₂ , NO ₂ , PM10, CO, benzen, ołów, arsen AS, nikiel Ni, kadm Cd, benzo/a/piren
Strefa Mazowiecka	PL.14.00.B.41	35 051	3453	powiaty grodzkie i ziemskie województwa mazowieckiego, z wyłączeniem miasta stołecznego Warszawa	ozon O ₃

Podobnie jak w latach poprzednich, klasyfikacja stref przeprowadzana jest oddzielnie dla dwóch grup kryteriów: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, a otrzymane wyniki opisywane są w trzech klasach:

klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych;

klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;

klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;

przy czym:

poziom dopuszczalny to standard jakości powietrza, określa on poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany;

poziom docelowy to poziom, który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; poziom ten określa się w celu zapobiegania lub ograniczenia szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość;

poziom celu długoterminowego to poziom substancji, poniżej którego bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych.

Wartości kryterialne do klasyfikacji stref obowiązujące w rocznej ocenie jakości powietrza w 2008 roku podano w poniższych tabelach.

Tabela 4. Poziomy dopuszczalne do klasyfikacji stref – ochrona zdrowia 2008 r.

Substancja	Okres uśredniania wyników	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji za rok 2007	Dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu na obszarach ochrony uzdrowiskowej
		$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$		$\mu\text{g}/\text{m}^3$
Benzen	rok	5	8	-	4
Dwutlenek azotu	1 godz.	200	230	18 razy	200
	rok	40	46	-	35
Dwutlenek siarki	1 godz.	350	350	24 razy	350
	24 godz.	125	125	3 razy	125
Ołów	rok	0,5	0,5	-	0,5
Pył zawieszony PM10	24 godz.	50	50	35 razy	50
	rok	40	40	-	40
Tlenek węgla	8 godz.	10000	10000	-	5000

Zakres oceny jakości powietrza w strefach za 2008 rok został poszerzony o arsen, nikiel, kadm i benzo/a/piren, czyli zanieczyszczenia objęte Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r.

Tabela 5. Poziomy docelowe do klasyfikacji stref – ochrona zdrowia 2008 r.

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Docelowy poziom substancji w powietrzu	Dopuszczalna częstość przekroczenia docelowego poziomu w roku kalendarzowym	Termin osiągnięcia docelowego poziomu substancji w powietrzu
		$\mu\text{g}/\text{m}^3$		
Ozon	8 h	120	25 dni	2010
Arsen	rok	6	-	2013
Kadm	rok	5	-	2013
Nikiel	rok	20	-	2013
Benzo/a/piren	rok	1	-	2013

Tabela 6. Poziom celu długoterminowego do klasyfikacji stref – ochrona zdrowia 2008 r.

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Docelowy poziom substancji w powietrzu	Dopuszczalna częstość przekroczenia docelowego poziomu w roku kalendarzowym	Termin osiągnięcia docelowego poziomu substancji w powietrzu
		$\mu\text{g}/\text{m}^3$		
Ozon	8 h	120	-	2020

Tabela 7. Poziomy dopuszczalne do klasyfikacji stref – ochrona roślin 2008 r.

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu
Tlenki azotu	rok	$30 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Dwutlenek siarki	rok	$20 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Tabela 8. Poziom docelowy do klasyfikacji stref – ochrona roślin 2008 r.

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Docelowy poziom substancji w powietrzu	Termin osiągnięcia poziomu docelowego
Ozon (AOT40)	okres wegetacyjny	$18000 \mu\text{g}/\text{m}^3/\text{h}$	2010

Tabela 9. Poziom celu długoterminowego do klasyfikacji stref – ochrona roślin 2008 r.

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Docelowy poziom substancji w powietrzu	Termin osiągnięcia poziomu docelowego
Ozon (AOT40)	okres wegetacyjny	$6000 \mu\text{g}/\text{m}^3/\text{h}$	2020

Wyniki uzyskane dla Strefy Powiat wołomiński w 2008 roku przedstawiały się następująco:

Tabela 10. Roczna ocena jakości powietrza w Strefie Powiat wołomiński w 2008 r.

Cel ochrona zdrowia		Cel ochrona roślin i ekosystemów	
substancja	klasa strefy	Substancja	klasa strefy
dwutlenek siarki	A	dwutlenek siarki	A
dwutlenek azotu	A	tlenki azotu	A
pył zawieszony PM10	C	ozon (AOT 40)	A/C
ołów	A		
benzen	A		
tlenek węgla	A		
arsen w pyle PM10	A		
nikiel w pyle PM10	A		
kadm w pyle PM10	A		
benzo/a/piren w pyle PM10	C		
ozon troposferyczny	C/C		

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2008 rok. WIOŚ, Warszawa

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2008 rok dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne Strefę Powiat wołomiński zakwalifikowano do klasy C ze względu na przekroczone stężenie pyłu PM10. Dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe w wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2008 rok obszar całego województwa otrzymał klasę C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego dla benzo/a/pirenu według kryterium ochrony zdrowia. Przyczyną przekroczeń są komunikacja i indywidualne paleniska domowe (tzw. niska emisja). Wysokie stężenia benzo/a/pirenu występują na ogół w okresie grzewczym, natomiast w okresie letnim utrzymują się na ogół poniżej granicy oznaczalności.

Na obszarze całego województwa (strefa mazowiecka) wystąpiło również przekroczenie poziomu docelowego dla ozonu według kryterium ochrony zdrowia (stacja Granica – KPN). Na stacji Belsk poziomy stężenie ozonu osiągnęły poziom docelowy. W wyniku klasyfikacji, Strefa Mazowiecka bez Aglomeracji Warszawskiej otrzymała klasę C.

W związku z powyższym istnieje ustawowy wymóg (art. 91, pkt 5 ustawy Poś) opracowania Programów Ochrony Powietrza:

- dla pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo/a/pirenu (Strefa Powiat wołomiński),
- dla ozonu (strefa mazowiecka bez Aglomeracji Warszawskiej).

Dla pozostałych zanieczyszczeń, dla których określone są poziomy docelowe (arsen, kadm, nikiel oznaczane w pyłe PM10) normy były dotrzymane.

Poziomy celów długoterminowych dla ozonu (analiza za lata 2005-2007) według kryterium ochrony zdrowia oraz według kryterium ochrony roślin (AOT40 – analiza za lata 2003- 2007) były przekroczone, stąd zgodnie z art. 91a. ustawy Poś, jednym z celów programów ochrony środowiska tworzonych dla województwa powinno być osiągnięcie wartości kryterialnych dla ozonu w 2020 roku, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47, poz. 281).

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony powietrza:

Cele długoterminowe do roku 2015:

1. Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza
2. Spełnianie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

1. Modernizacja zakładów przemysłowych i obiektów energetyki polegająca na wprowadzaniu efektywnych i ekologicznych technologii – doskonalenie procesów spalania paliw, instalowanie wysokosprawnych urządzeń redukujących zanieczyszczenia.
2. Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych.
3. Rozbudowa centralnej sieci ciepłowniczej na obszarach zwartej zabudowy.
4. Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.
5. Kontynuacja gazyfikacji terenów gmin nie posiadających sieci gazowej.
6. Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w szczególności energii geotermalnej i biomasy.
7. Promocja ekologicznych nośników energii.
8. Tworzenie warunków dla intensyfikacji ruchu rowerowego, wyznaczanie układu ścieżek rowerowych.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Dążenie do ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych
2. Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji
3. Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł produkcyjnych

Stan realizacji działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Podnoszenie społecznej świadomości ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery	realizacja zadań przez Urzędy Miast i Gmin, Starostwo Powiatowe, media, szkoły	Zadanie ciągle realizowane podczas prowadzenia edukacji ekologicznej, jako jeden z jej elementów
Ograniczanie udziału indywidualnych palenisk węglowych w strukturze systemu grzewczego, szczególnie na terenach gęstej zabudowy jednorodzinnej	realizacja zadań przez Urzędy Miast i Gmin, Starostwo Powiatowe, właścicieli budynków	Zadanie ciągle realizowane przez właścicieli obiektów
Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii cieplnej (energia słoneczna lub gruntowa) oraz stosowanie paliw alternatywnych w modernizowanych kotłowniach (wierzba energetyczna, słoma, inne biopaliwa),		Zadanie ciągle realizowane przez właścicieli obiektów, w postaci np. pomp ciepła służących do ogrzewania budynków, kotłowni na biomasę
Prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz minimalizacji zużycia energii m.in. poprzez termoizolację budynków mieszkalnych i publicznych, wymianę stolarki drzwiowej i okiennej, montowanie regulatorów ciepła, itp.		Zadanie ciągle prowadzone przez właścicieli i administratorów obiektów podczas remontów i modernizacji budynków
Optymalizowanie warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu, zapewniającej zwiększenie płynności i przepustowości drogowej		realizacja zadań przez zarządy dróg, gminy
Wspieranie działań inwestycyjnych ograniczających drogowy ruch tranzytowy przez centrum miast	Zadanie ciągle	
Podwyższanie standardów technicznych infrastruktury drogowej, zwłaszcza w obszarach wysoko zurbanizowanych i na obszarach chronionych	Zadanie ciągle	
Usprawnianie transportu zbiorowego w celu zwiększenia jego udziału w całkowitych przewozach pasażerskich.		Zadanie ciągle
Instalowanie urządzeń ograniczających emisję	realizacja zadań przez zakłady przemysłowe i inne podmioty wprowadzające zanieczyszczenia do powietrza	Zadanie ciągle realizacja zadań przez zakłady przemysłowe i inne podmioty wprowadzające zanieczyszczenia do powietrza
Ograniczanie emisji nieorganizowanej z terenów zakładów		
Wdrażanie nowoczesnych technologii		
Wdrażanie norm zarządzania środowiskowego		

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Lokalizacja zakładów uciążliwych ze względu na emisje zanieczyszczeń do atmosfery na terenach oddalonych od zabudowy mieszkalnej (nie na linii najczęstszych kierunków wiatrów) i uwzględnienie tych zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągłe realizacja zadań przez zakłady przemysłowe i inne podmioty wprowadzające zanieczyszczenia do powietrza

Poniżej przedstawiono stan realizacji zadań wyznaczonych w Harmonogramie rzeczowo – finansowym Programu ochrony środowiska, które były realizowane w latach 2007 – 2008 z zakresu ochrony powietrza. W tabeli nie uwzględniono zadań związanych z modernizacją dróg, gdyż nie ma możliwości określenia, w jaki sposób inwestycje te oddziałują na jakość powietrza. Będzie to można ocenić za kilka lat.

Realizacja celów w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego należy w dużej mierze do obowiązków podmiotów gospodarczych, osób fizycznych, dlatego trudno jest określić stopień realizacji założonych celów (brak informacji). Największe ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza pochodzą z zakładów, lokalnych kotłowni oraz palenisk domowych. Powiat może odgrywać rolę koordynatora działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego – głównym zadaniem powiatu w tym zakresie powinna być edukacja mieszkańców dotycząca oszczędnego zużycia energii cieplnej i elektrycznej, korzystania z proekologicznych nośników energii.

Należy podkreślić, że jedynie 30% gmin przesłało dokładne informacje odnośnie zrealizowanych zadań. Pozostałe dane uzyskano korzystając ze sprawozdań budżetowych gmin, planów inwestycyjnych oraz z ankietyzacji gminnych jednostek budżetowych – realizatorów zadań.

Tabela 12. Stan realizacji zadań wyznaczonych w programie operacyjnym dla pola: Powietrze atmosferyczne w latach 2007 - 2008

L.p.	Opis zadania	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty [tys.zł]	Źródła finansowania
1.	Budowa rowerowego nadbużańskiego szlaku Dąbrówka - Dręszew Ślężany - I etap	Gmina Dąbrówka	60000	budżet gminy
2.	Adaptacja pomieszczeń piwnicznych i termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Kruszu	Gmina Klembów	15000	budżet gminy
3.	Opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię i gaz	Gmina Marki	20000	budżet gminy
4.	Wymiana CO w Urzędzie Gminy oraz elewacja budynku	Gmina Poświętne	370000	budżet gminy
5.	Wymiana C.O. w Ośrodku Zdrowia w Poświętnem	Gmina Poświętne	50000	budżet gminy
6.	Wykonanie projektu na termomodernizację zabytkowego budynku LO w Radzyminie ul. Konstytucji 3-go Maja 7	Gmina Radzymin Powiat	23180	budżet powiatu budżet gminy
7.	Termomodernizacja budynku Domu Pomocy Społecznej w Radzyminie ul. Konstytucji 3 Maja 7	Gmina Radzymin Powiat	165735	budżet powiatu budżet gminy
8.	Dostawa i montaż instalacji solarnej z kolektorami słonecznymi w DPS w Radzyminie ul. Konstytucji 3 Maja 7	Gmina Radzymin Powiat	118813	budżet powiatu budżet gminy

L.p.	Opis zadania	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty [tys.zł]	Źródła finansowania
9.	Termomodernizacja budynków Domu Dziecka w Równem II Etap – Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej.	Gmina Strachówka Powiat	66890	budżet powiatu budżet gminy
10.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Mokrej Wsi	Gmina Tłuszcz	57645	budżet gminy środki z Województwa Mazowieckiego w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza jako komponenty: - komponent B
11.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Mokrej Wsi oraz zakup pieca c.o.	Gmina Tłuszcz	171022	budżet gminy
12.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Miąsem	Gmina Tłuszcz	173010	budżet gminy środki z Województwa Mazowieckiego w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza jako komponenty: - komponent
13.	Termomodernizacja budynku Hali Sportowej przy Zespole Szkół w Tłuszczu ul. Radziwińska 2	Gmina Tłuszcz Powiat	74175	budżet powiatu budżet gminy
14.	Termomodernizacja Budynków Domu Dziecka II Etap – Docieplenie stropu budynku biurowego	Gmina Wołomin Powiat	6925	budżet powiatu budżet gminy
15.	Wykonanie Termoizolacji Stropodachu w budynku Zespołu Szkół w Wołominie ul. Legionów 85	Gmina Wołomin Powiat	431203	budżet powiatu budżet gminy
16.	Modernizacja centralnego ogrzewania w budynku stanowiącym część Zespołu Szkół przy ul. Legionów 85 w Wołominie.	Gmina Wołomin Powiat	134573	budżet powiatu budżet gminy
17.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ekonomicznych w Wołominie al. Armii Krajowej 38	Gmina Wołomin Powiat	919238	budżet powiatu budżet gminy
18.	Wymiana tradycyjnej sieci kanałowej na nowoczesną sieć preizolowaną w ZEC	ZEC Wołomin	3221353	środki własne ZEC WFOŚiGW
19.	Budowa instalacji kolektorów słonecznych (208 sztuk) – wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody uzupełniającej w miejskiej sieci ciepłej w Wołominie)	ZEC Wołomin	617000	WFOŚiGW EkoFundusz
20.	Zabudowa dodatkowych odpylaczy wstępnych typu MOS w celu likwidacji dalszego zmniejszenia pyłu	ZEC Wołomin	260000	środki własne ZEC WFOSiGW
21.	Modernizacja ciepłowni w zakresie zabudowy kotła wodnego typ WR przystosowanego do jednoczesnego spalania mialu węglowego i biomasy (faza koncepcyjno – projektowa)	ZEC Wołomin	100000	środki własne ZEC WFOŚiGW środki UE
22.	Budowa nowoczesnej izolacji do kompleksowego oczyszczania spalin (faza koncepcyjno – projektowa)	ZEC Wołomin	100000	środki własne ZEC WFOŚiGW środki UE

L.p.	Opis zadania	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty [tys.zł]	Źródła finansowania
23.	Opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię i gaz	Gmina Wołomin ZEC Wołomin	-	środki własne ZEC budżet gminy
24.	Modernizacja centralnego ogrzewania w budynku Starostwa przy ul. Legionów 78 w Wołominie	Powiat	105623	budżet powiatu
25.	Termomodernizacja budynków komunalnych	Gmina Ząbki	1578355	środki własne WFOŚiGW
26.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Zielonce ul. Inżynierska 1 – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	Gmina Zielonka Powiat	45550	budżet powiatu budżet gminy
27.	Termoizolacja stropu metodą lekką w budynku DPS w Zielonce ul. Poniatowskiego 29	Gmina Zielonka Powiat	119794	budżet powiatu budżet gminy
28.	Dostaw i montaż instalacji solarnej z kolektorami słonecznymi w Domu Pomocy Społeczne w Zielonce ul. Poniatowskiego 29”	Gmina Zielonka Powiat	80250	budżet powiatu budżet gminy
29.	Wykonanie termomodernizacji budynku Domu Pomocy Społecznej w Zielonce ul. Poniatowskiego 29	Gmina Zielonka Powiat	190833	budżet powiatu budżet gminy
Razem				9276167 złotych

Podsumowując, realizacja celów w zakresie poprawy powietrza atmosferycznego odbywa się z pewnymi opóźnieniami, z uwagi na brak środków finansowych oraz rozproszenie kompetencji jednostek odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań. Ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych jest zadaniem ponadlokalnym, zależnym ponadto od konstruktorów pojazdów i ich użytkowników. Ograniczenie emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie niskiej emisji postępuje prawidłowo, w zakresie modernizacji komunalnych obiektów. Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych leży w gestii samych zakładów, organów wydających decyzje na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz WIOŚ, który prowadzi działania kontrolne. Rozwój monitoringu jakości powietrza leży w gestii WIOŚ.

2.3. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed hałasem

Hałasem nazywa się każdy dźwięk, który w danych warunkach może być uciążliwy lub zagrażać zdrowiu. Natomiast dźwiękiem nazywamy rozchodzące się zaburzenie (drżenie) cząsteczek powietrza. Można je opisać ciśnieniem oraz częstotliwością drgań. Za względu na sposób słyszenia dźwięków przez człowieka (człowiek słyszy dźwięki w skali logarytmicznej) wprowadzono pojęcie poziomu ciśnienia zdefiniowanego jako $L=10\log(P2/P02)$ [dB].

Ten sam dźwięk może być oceniany w różny sposób przez różne osoby. Jedni mogą go oceniać jako przyjemny i pożądanym, a inni jako uciążliwy i szkodliwy, a więc jako hałas. Trzeba zaznaczyć, że uciążliwość hałasu uzależniona jest od pory występowania (inny jest odbiór dla pory dnia a inny dla pory nocy), przeznaczenia terenu (inny jest odbiór dla obszarów ochrony uzdrowiskowej, a inny dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej) oraz od grup źródeł hałasu.

Charakter powiatu wołomińskiego, z dobrze rozwiniętą siecią dróg, brakiem obwodnic miast i wzmocnionym ruchem w kierunku terenów rekreacyjno - wypoczynkowych sprawia, że głównym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa i kolejowa. Poziom hałasu wzrasta systematycznie, wraz

ze zwiększaniem się ilości pojazdów poruszających się po drogach powiatu. Szacuje się, że natężenie ruchu drogowego w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosło trzykrotnie.

Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej na terenie zurbanizowanych dochodzą do 75-90 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku w otoczeniu budynków mieszkalnych do 50 dB w porze nocnej i do 60 dB w porze dziennej.

Źródłem informacji o hałasie w środowisku jest w szczególności Państwowy Monitoring Środowiska, który stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska. Podsystem monitoringu hałasu obejmuje zarówno emisję hałasu jak i ocenę klimatu akustycznego.

W ramach Państwowego Monitoringu funkcjonuje sieć krajowa oraz sieci regionalne i lokalne. Ze względu na charakter zjawiska hałasu pomiary w sieci krajowej i w sieciach regionalnych międzywojewódzkich nie są prowadzone. Sieci regionalne wojewódzkie obejmują badania wykonywane w zależności od potrzeb w miejscach o szczególnym zagrożeniu i obejmują pomiary hałasu emitowanego z dróg krajowych i wojewódzkich. Sieci lokalne obejmują pomiarami źródła przemysłowe i komunikacyjne.

W latach 2007 – 2008 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie nie prowadził badań hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu wołomińskiego.

Badania hałasu drogowego prowadzone były natomiast w latach 2004 – 2006 na terenie miasta Marki. Na skrzyżowaniu ulic Piłsudskiego i Rejtana zanotowano maksymalny hałas w wysokości 74,3 dB w porze dziennej i 73,2 dB w porze nocnej. Oznacza to, że poziom hałasu wzrósł od 2002 roku, kiedy w tym samym miejscu odnotowano 72,1 dB w porze dziennej.

Tabela 13. Wyniki pomiarów hałasu w gminie Marki w 2006 roku

Miejscowość	Ulica	Data pomiaru	Lokalizacja	Pora dnia				Pora nocy			
				L.Aeq ^h dla pory dnia [dB]	Δ L.Aeq ^h [dB]	Liczba samochodów osobowych I/nał/hl	Liczba samochodów ciężarowych	L.Aeq dla pory nocy [dB]	Δ L.Aeq [dB]	Liczba samochodów osobowych I/nał/hl	Liczba samochodów ciężarowych I/nał/hl
Marki	Fragment ul. Piłsudskiego na wysokości ul. Rejtana	11-05-2006	Zlokalizowany na wysokości 4 m od poziomu terenu, w odległości 2 m od skrajnego pasa ruchu.	74,1	0,92	2157	413	72,8	1,04	304	157
			Zlokalizowany na wysokości 2 m od poziomu terenu, w odległości 50 m od skrajnego pasa ruchu.	61,9	0,94	2157	413	63,1	1,21	304	157
			Zlokalizowany na wysokości 4 m od poziomu terenu, w odległości 50 m od skrajnego pasa ruchu.	63,4	0,92	2157	413	63,7	1,10	304	157

Miejscowość	Ulica	Data pomiaru	Lokalizacja	Pora dnia				Pora nocy			
				L _{Aeq} ¹⁾ dla pory dnia [dB]	Δ L _{Aeq} ²⁾ [dB]	Liczba samochodów osobowych [noś/h]	Liczba samochodów ciężarowych	L _{Aeq} dla pory nocy [dB]	Δ L _{Aeq} [dB]	Liczba samochodów osobowych [noś/h]	Liczba samochodów ciężarowych [noś/h]
Marki	Fragment ul. Piłsudskiego na wysokości ul. Rejtana	19-10-2006	Zlokalizowany na wysokości 4 m od poziomu terenu, w odległości 2 m od skrajnego pasa ruchu.	74,3	1,0	2218	273	73,2	1,1	354	261

Badania monitoringowe hałasu przeprowadzone w latach 2007 - 2008 r. na terenie województwa mazowieckiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykazały, że hałas komunikacyjny w dalszym ciągu jest jednym z największych zagrożeń i uciążliwości. Prawie wszystkie pomiary wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu dla pory dnia i nocy. Na podstawie pomiarów wykonanych w 2008 r. oraz w latach poprzednich można stwierdzić, że największe zagrożenie hałasem występuje w większych miastach (na terenie powiatu wołomińskiego będą to: Wołomin, Ząbki, Marki, Zielonka, Radzymin), natomiast poza miastami przy drogach, na których odbywa się ruch tranzytowy.

Hałas przemysłowy wpływa w mniejszym stopniu na klimat akustyczny powiatu, szczególnie w jego wschodniej, mniej zurbanizowanej i uprzemysłowionej części. Do najbardziej uciążliwych pod względem hałasu zaliczone zostały zakłady z następujących branż: przemysł spożywczy, drukarnie, zakłady przetwórstwa tworzyw sztucznych, zakłady usługowe o różnym profilu, np. betoniarnie lub składnice złomu.

Doprowadzenie stanu klimatu akustycznego do wyznaczonych prawem granic wartości dopuszczalnych jest zadaniem ekonomicznie trudnym i wymagającym dłuższego czasu realizacji. Stąd też, w podlegającym ocenie dwuletnim czasookresie funkcjonowania Programu ochrony środowiska trudno o wymierne skutki realizacji celów strategicznych w zakresie ochrony przed hałasem

W przypadku oddziaływań związanych z hałasem przemysłowym występują nieliczne przypadki stwierdzanych przekroczeń norm poza terenami zakładów. Uciążliwości te są możliwe do eliminowania poprzez wymianę urządzeń emitujących hałas, zastosowanie wyciszeń urządzeń wewnątrz zakładu, wymianę okien na dźwiękoszczelne lub budowę ekranów dźwiękochłonnych.

Realizacja celów i działań w zakresie ochrony przed hałasem mieści się w kompetencjach wielu instytucji. Ponadto są to zadania, które wymagają ciągłej realizacji, a zatem ocena ich w okresie krótkoterminowym jest utrudniona.

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony przed hałasem:

Cel długoterminowy do roku 2015:

Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców Powiatu ponadnormatywnym hałasem

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

1. Propagowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska.
2. Systematyczne eliminowanie w przemyśle technologii i urządzeń przekraczających wartości normatywne emisji hałasu.
3. Preferowanie małokonfliktowych lokalizacji obiektów przemysłowych przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego i w procedurach inwestycyjnych.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Dążenie do ograniczenia hałasu na terenach, gdzie jest on odczuwalny jako uciążliwy, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej (dotyczy to przede wszystkim hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach miejskich i wzdłuż głównych dróg)
2. Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.
3. Dążenie do ograniczenia hałasu pochodzenia przemysłowego i robót budowlanych

Stan realizacji działań w zakresie ochrony przed hałasem wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 14. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed hałasem

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni	realizowane przez Urzędy Miast i Gmin i Zarządy Dróg	Zadanie ciągle powierzchnia zieleni ulicznej – 34,8 ha i nie zmieniła się w ostatnich latach Długość żywopłotów zwiększyła się o 2,38 km
Stosowanie dźwiękochłonnych elewacji budynków	realizowane przez właścicieli domów i spółdzielnie mieszkaniowe	Zadanie ciągle realizowane podczas wykonywania remontów i modernizacji obiektów
Wymiana stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku izolacyjności akustycznej właściwej ($R_w > 30\text{dB}$) w budynkach narażonych na ponadnormatywny hałas	realizowane przez właścicieli domów i spółdzielnie mieszkaniowe	Zadanie ciągle realizowane podczas wykonywania remontów i modernizacji obiektów
Zintensyfikowanie działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców poprzez: - opracowanie studium komunikacyjnego miast - poprawienie organizacji ruchu ułatwiającej płynność jazdy - zmianę organizacji ruchu (budowa obwodnic, - wyprowadzenie ruchu drogowego poza centrum miast) - zwiększenie przelotowości głównych dróg	realizowane przez Urzędy Miast i Gmin, Starostwo Powiatowe oraz Zarządy Dróg	Zadanie ciągle, realizowane częściowo realizowane przez wydawanie pozwoleń budowlanych i innych spraw związanych z zagospodarowaniem przestrzennym, remonty dróg, usprawnienia ruchu drogowego nie opracowano studium komunikacyjnego miast

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
- ograniczenie ruchu ciężarowego w centrum miast - poprawę stanu nawierzchni ulic - właściwą organizację robót budowlanych		
Właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego	nadzorowane przez Urzędy Miast i Gmin , Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe realizowane przez wydawanie pozwoleń budowlanych i innych spraw związanych z zagospodarowaniem przestrzennym
Ograniczanie hałasu w obiektach przemysłowych poprzez: - zastosowanie w zakładach przemysłowych automatyzacji i hermetyzacji procesu produkcji - montaż ekranów akustycznych wokół obiektów szczególnie uciążliwych - przebudowę instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych - skrócenie czasu pracy hałaśliwych urządzeń - dobór technologii produkcji o niskim poziomie hałasu - stosowanie obudów dźwiękochłonnych na urządzenia i maszyny emitujące wysoki poziom hałasu	realizowane przez podmioty gospodarcze, przy nadzorze WIOŚ i Starostwa Powiatowego	Zadanie ciągłe adresatem i realizatorem zadania są podmioty gospodarcze
Wylimitowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, których hałaśliwość nie odpowiada przyjętym standardom	realizowane przez policję	Zadanie ciągłe wykonywane podczas rutynowych kontroli drogowych, a także podczas sprawdzania stanu pojazdów w stacjach diagnostycznych i warsztatach samochodowych
Inwentaryzacja źródeł uciążliwości akustycznej	realizowane przez WIOŚ i Urzędy Miast i Gmin we współpracy ze Starostwem Powiatowym	Zadanie ciągłe realizowane poprzez kontrole WIOŚ i zgłaszanie przez mieszkańców przypadków prowadzenia działalności uciążliwej akustycznie
Reagowanie na skargi mieszkańców na ponadnormatywny hałas	realizowane przez Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągłe
Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	realizowane przez Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągłe

Podsumowując, wyznaczone zadania w zakresie ograniczania hałasu są realizowane w sposób ciągły. Jednakże część wyznaczonych zadań w zakresie ograniczania hałasu nie została zrealizowana. W szczególności dotyczyło to ograniczania poziomu hałasu na terenach, gdzie jego natężenie odczuwalne jest jako uciążliwe, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej (dotyczy to przede wszystkim hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach miejskich i wzdłuż głównych dróg).

Głównym zadaniem realizowanym przez gminy były modernizacje i remonty dróg, ale w tym

przypadku niemożliwe jest określenie, w jakim stopniu działania te przyczyniły się do ograniczenia uciążliwości hałasu.

Nie dokonano oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu. Zgodnie z art. 188 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 ze zm.) na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska starosta sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne. Mapa powinna składać się z części opisowej i części graficznej.

Część opisowa powinna zawierać w szczególności:

- 1) charakterystykę obszaru podlegającego ocenie,
- 2) identyfikację i charakterystykę źródeł hałasu,
- 3) uwarunkowania akustyczne wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- 4) metody wykorzystane do dokonania oceny,
- 5) zestawienie wyników badań,
- 6) identyfikację terenów zagrożonych hałasem,
- 7) liczbę ludności zagrożonej hałasem,
- 8) analizę trendów zmian stanu akustycznego środowiska,
- 9) wnioski dotyczące działań w zakresie ochrony przed hałasem.

Część graficzna powinna zawierać w szczególności:

- 1) mapę charakteryzującą hałas emitowany z poszczególnych źródeł,
- 2) mapę stanu akustycznego środowiska, z zaznaczeniem terenów, na których występuje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu, z odniesieniem do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- 3) mapę terenów zagrożonych hałasem,
- 4) mapę przedstawiającą przewidywane rezultaty działań, o których mowa w ust. 4 pkt 9.

Ograniczanie hałasu pochodzenia przemysłowego i robót budowlanych następuje w wyniku modernizacji tych obiektów lub pod wpływem zaleceń pokontrolnych WIOŚ.

2.4. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Zagadnienie związane z promieniowaniem elektromagnetycznym, należą do najmniej rozpoznanych w powiecie wołomińskim. Prawo ochrony środowiska oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonanie badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku jest zadaniem Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Na terenie powiatu wołomińskiego nie prowadzono badań poziomu pól elektromagnetycznych. Analiza wyników pomiarów przeprowadzonych w innych miejscowościach województwa mazowieckiego (np. w Warszawie, Siedlcach i Radomiu) wykazuje, że występujące środowisku poziomy pól elektromagnetycznych są znacznie mniejsze od dopuszczalnych poziomów i nie powinny zagrażać środowisku i zdrowiu ludzi. Należy mieć na uwadze, że oddziaływanie promieniowania niejonizującego na środowisko będzie stale wzrastać, co związane jest z postępowaniem cywilizacyjnym.

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym:

Cel długoterminowy do roku 2015:

Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

1. Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia wywoływanego polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania.
2. Opracowanie systemu informowania społeczeństwa o oddziaływaniu pól elektromagnetycznych.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Utrzymywanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie

Stan realizacji działań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 15. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji nowych źródeł promieniowania niejonizującego	realizowane przez Urząd Wojewódzki we współpracy ze Starostwem Powiatowym i Urzędami Miast i Gmin	Zadanie ciągle realizowane podczas procesu uzgadniania nowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego
Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z zagrożeniem promieniowaniem niejonizującym	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągle
Wyznaczanie stref ograniczonego użytkowania wokół tych urządzeń emitujących promieniowanie niejonizujące, gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania	Urząd Wojewódzki	Zadanie ciągle
Inwentaryzacja i kontrola źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu	Urząd Wojewódzki Starostwo Powiatowe Urzędy Miast i Gmin	Zadanie zrealizowane działania prowadzone są przez Urząd Komunikacji Elektronicznej, operatorów sieci komórkowych oraz WIOŚ
Badania pól elektromagnetycznych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobu sprawdzenia dotrzymywania tych poziomów	WIOŚ	Zadanie ciągle na terenie powiatu wołomińskiego nie były dotychczas prowadzone takie badania
Restrykcyjne przestrzeganie przepisów prawa w zakresie rozwiązań technicznych i lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach, na których znajdują się żłobki,	Urząd Wojewódzki Starostwo Powiatowe WIOŚ inwestorzy właściciele i	Zadanie ciągle

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
przedszkola, szkoły, szpitale, internaty, itp. (wartość składowej elektrycznej elektromagnetycznego promieniowania nie może przekroczyć 1kV/m, natomiast poziom składowej magnetycznej – 80 A/m)	operatorzy anten	
Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa, higieny pracy, prawa budowlanego, gospodarowania przestrzennego i przepisów sanitarnych w celu ochrony przez promieniowaniem elektromagnetycznym	ogół społeczeństwa powiatu	Zadanie ciągle

2.5. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed wystąpieniem poważnych awarii i zagrożeń naturalnych

Dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu w zakresie poważnych awarii i zagrożeń naturalnych utworzono w 2005 roku Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego Starosty Wołomińskiego. PCZK jest częścią składową Wydziału Zarządzania Kryzysowego Starostwa. Mieści się w nowym budynku Państwowej Straży Pożarnej w Wołominie przy ul. Sasina 15.

Ponadto, funkcjonują Gminne Centra Zarządzania Kryzysowego.

Celem funkcjonowania Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego jest usprawnienie i zwiększenie efektywności kierowania i koordynowania procesami przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom ludzi i środowiska powodowanymi awariami, katastrofami lub klęskami żywiołowymi oraz zakłóceniami ładu i porządku publicznego. Równolegle odbywa się tu opracowywanie i aktualizacja danych o potencjalnych zagrożeniach.

Praca Centrum opiera się na pracy całodobowej służby dyżurnej zaopatrzonej w system alarmowy i urządzenia łączności utrzymane w ciągłej gotowości. Służba dyżurna pełniona jest równolegle ze służbą dyżurną Państwowej Straży Pożarnej i z Centrum Powiadamiania Ratunkowego (Pogotowiem Ratunkowym). Dyżurni pracownicy zbierają i analizują informacje o wydarzeniach niebezpiecznych na terenie całego powiatu wołomińskiego ze wszystkich dostępnych źródeł: od mieszkańców, samorządów, OSP, leśnictw i nadleśnictw, poczty, telekomunikacji oraz służb inspekcji i straży, a głównie Państwowej Straży Pożarnej, policji, sanepidu, gminnej Obrony Cywilnej, nadzoru budowlanego, weterynarii, pogotowia ratunkowego, pogotowia gazowego, pogotowia energetycznego itp. Zadaniem dyżurnych jest powiadamianie o zagrożeniu mieszkańców oraz osób i instytucji odpowiedzialnych za niesienie pomocy, a także monitorowanie przebiegu akcji ratunkowych i, w miarę możliwości, koordynowanie działań wspierających akcję.

W latach 2007 – 2008 nie wystąpiły na terenie powiatu zdarzenia mające znamiona poważnej awarii.

Wody powiatowych rzek stanowią realne powodziowe zagrożenie. Szczególnie zagrożone są miejscowości położone nad rzeką Bug. Wypłycone koryto rzeki z braku usuwania osadów dennych, od wielu lat powoduje, że Bug płynie meandrując i zarastając na wypiętrzonych wysepkach, przez co staje się co roku groźniejszy przy splywie wód zimowo-wiosennych z krą. Piętrząca się kra i duży jej napór powoduje duże zagrożenie dla mostu w Wyszkanie, a kruszenie kry podczas jego ochrony może spowodować także duże zagrożenie dla terenów położonych w dół rzeki. W Powiecie Wołomińskim w takich sytuacjach istnieje potencjalne zagrożenie dla mieszkańców kilku wsi jak: Kuligów, Stasiopole, Ślężany, Czarnów, Józefów w Gminie Dąbrówka oraz Arciechów, Popielarze, Załubice i Wolica w Gminie Radzymin. Powodzią zagrożone są także Marki i Zielonka, w rejonach rzeki Długiej.

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony przed poważnymi awariami:

Cel długoterminowy do roku 2015:

Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

1. Wzmoczone kontrole pojazdów przewożących materiały niebezpieczne prowadzone przez WIOŚ, PSP, Policję.
2. Wdrożenie systemów ostrzegania i ochrony przeciwpowodziowej.
3. Zwiększanie retencyjności zlewni oraz poprawa stanu technicznego urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego, realizacja „Programu Małej Retencji Województwa Mazowieckiego”.
4. Zwiększenie liczby inwestycji związanych z budową i modernizacją obwałowań przeciwpowodziowych wzdłuż rzeki Bug.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Zapobieganie poważnym awariom
2. Ochrona ludności Powiatu przed skutkami poważnej awarii lub klęsk żywiołowych
3. Minimalizacja skutków sytuacji awaryjnych

Stan realizacji działań w zakresie ochrony przed poważnymi awariami wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 16. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed wystąpieniem poważnych awarii i zagrożeń naturalnych

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych	realizowane Starostwo Powiatowe, Straż Pożarną, Straż Miejską, Policję	Zadanie ciągle
Wdrażanie zasad i zaleceń zawartych w Wojewódzkim Planie Zarządzania Ryzykiem	realizowane przez Starostwo Powiatowe, Straż Pożarną, Straż Miejską, Policję	Zadanie ciągle
Aktualizacja listy obiektów mogących być przyczyną poważnej awarii (zakłady i instalacje o zwiększonym i dużym stopniu ryzyka) oraz wyegzekwowanie od nich sporządzenia: raportów o bezpieczeństwie oraz planów operacyjno-ratowniczych, prewencyjnych programów zapobiegania awariom, opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa w zakładach o dużym ryzyku	Starostwo Powiatowe, Straż Pożarna, WIOŚ, Urzędy Miast i Gmin	Zadanie zrealizowane lista zakładów aktualizowana jest przez GIOŚ
Monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa i prewencji	WIOŚ, Straż Pożarna	Zadanie ciągle
Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wymogów ochrony przeciwpowodziowej	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie w trakcie realizacji
Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń w zakresie poważnych awarii	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie w trakcie realizacji

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Promowanie systemu ubezpieczeń ekologicznych dla obiektów i działań, które w sytuacji awaryjnej będą wymagać sfinansowania działań ratowniczych i naprawczych	realizowane przez Starostwo Powiatowe, Straż Pożarną, Straż Miejską, Policję, media, szkoły	Zadanie ciągle
Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla mieszkańców powiatu o możliwości zapobiegania i postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych	realizowane Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin Straż Pożarną, Straż Miejską, Policję, szkoły, media	Zadanie w trakcie realizacji
Przeprowadzanie szkoleń dla odpowiedzialnych służb oraz podmiotów stwarzających ryzyko dotyczących zapobiegania, minimalizacji ryzyka i postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii	służby wewnętrzne podmiotów stwarzających ryzyko, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągle
Kontrola nad załadunkiem, transportem i rozładunkiem materiałów niebezpiecznych w celu zapobiegania potencjalnym poważnym awariom	podmioty prowadzące transport i spedycje materiałów niebezpiecznych, policja, straż pożarna, ITD	Zadanie ciągle
Powstanie i rozwój Powiatowego Centrum Reagowania Kryzysowego wraz z Powiatowym Centrum Powiadamiania Ratunkowego	Państwowa Straż Pożarna, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągle
Kontrola stanu technicznego pojazdów przeznaczonych do przewozu substancji niebezpiecznych	Policja, ITD	Zadanie ciągle
Wyznaczenie optymalnych (najbezpieczniejszych) tras dla przewozu substancji niebezpiecznych	Starostwo Powiatowe, podmioty prowadzące transport i spedycje materiałów niebezpiecznych, zarządy dróg, Państwowa Straż Pożarna, Policja	Zadanie ciągle

W zakresie zapobiegania poważnym awariom i katastrofom naturalnym osiągnięto zakładane cele.

2.6. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu:

Cele długoterminowe do roku 2015:

Utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych Powiatu

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celów długoterminowych:

- Racjonalne, zgodne z zasadami przyrody użytkowanie zasobów leśnych
- Określenie potencjalnych dalszych obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną.
- Aktualizacja planów ochrony rezerwatów przyrody położonych na terenie Powiatu Wołomińskiego.
- Motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych.
- Stałe współdziałanie z Zarządem Województwa oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska na rzecz koordynacji tworzenia i funkcjonowania obszarów chronionych.

- Współdziałal w organizowaniu konferencji, seminariów i warsztatów propagujących rolę obszarów chronionych w zrównoważonym rozwoju Powiatu.
- Współdziałal we wdrażaniu i opracowywaniu aktualizacji wojewódzkiego programu zwiększania lesistości.
- Weryfikacja klasyfikacji gruntów i uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych.
- Upowszechnianie doświadczeń Leśnych Kompleksów Promocyjnych w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej.
- Upowszechnianie biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasów.
- Upowszechnianie funkcji edukacyjnych lasów.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Ochrona terenów chronionych i przyrodniczo cennych,
2. Ochrona i zwiększanie terenów zieleni osiedlowej na terenie miast i jednostek osadniczych
3. Racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych lasów

Główne zadania wyznaczone w Programie ochrony środowiska z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu były realizowane przez powiat i gminy i dotyczyły: zalesiania gruntów, nasadzenia nowych drzew i krzewów, urządzania i utrzymania zieleni urządzonej. Prowadzono działania związane z promocją walorów przyrodniczych.

Starostwo Powiatowe, w ramach swoich kompetencji prowadziło następujące działania:

- Rekultywacja pożarysk leśnych obejmująca odnowienia lasów prywatnych, zniszczonych wyniku kłęsk żywiołowych (odnowienia lasów po pożarach). W latach 2007 - 2008 dokonano odnowienia lasów na łącznej powierzchni 25 ha. Posadzono około 180 000 sztuk sadzonek drzew leśnych. Całkowity koszt zadań wyniósł 173,5 tys. zł. Na wniosek Starosty Wojewoda Mazowiecki udzielił w 2007 i w 2008 r. dotacji celowej w łącznej wysokości 145 tys. zł.

W roku 2007 prowadzono prace rekultywacyjne w lasach położonych w gm. Klembów (w Michałowie i Woli Rasztowskiej), w gm. Tuszcz (w Grabowie i Jasienicy) oraz w gm. Poświętne (w Międzylesiu) – na łącznej powierzchni ok. 18 ha, w tym posadzono ok. 130 tys. szt. sadzonek drzew leśnych. Zadanie zrealizowano przy udziale środków dotacji celowej Wojewody Mazowieckiego (85 tys. zł.) oraz Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (28,9 tys. zł)

W roku 2008r. wykonano odnowienia lasów w gminie Strachówka (Kąty Wielgi) i w gm. Dąbrówka (Małopole, Dąbrówka) - na łącznej powierzchni ok. 7 ha, w tym posadzono ok. 50 tys. szt. sadzonek drzew leśnych. Zadanie zrealizowano przy udziale środków dotacji celowej Wojewody Mazowieckiego w wysokości 59,6 tys. zł.

Zadanie zrealizowano we współpracy z właściwymi Nadleśnictwami: Drewnica i Mińsk, które uczestniczyły głównie w instruktażu dla właścicieli lasów, opiniowaniu wniosków, ustalaniu planów zalesienia, szacowaniu zakresu niezbędnych prac leśnych oraz ilości i gatunków sadzonek drzew leśnych oraz w odbiorach prac. Zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, dokonano wyboru wykonawców prac i dostawców sadzonek. Zastosowano sadzonki klasy I w tym, sadzonki sosny z zakrytym systemem korzeniowym, wykazujące wysoki stopień udatności upraw.

- Sporządzenie dokumentacji urządzenia lasów własności osób fizycznych i wspólnot gruntowych). W latach 2007-2008 sporządzono dokumentacje dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa, o łącznej powierzchni 5 112 ha. Wydatkowane środki 99,8 tys. zł.

Dokumentacja urzędzeniowa służy m.in. do celów ustalania zadań dla właścicieli lasów z zakresu gospodarki leśnej na okres 10 lat, a także dla celów naliczania podatku leśnego,

opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szacowania wartości nieruchomości itp. (zadanie realizowane jest etapowo od 2002r. i kontynuowane w 2009r.; łączna powierzchnia lasów objętych aktualną dokumentacją urzędziową na 31.12.2008r. wynosiła 13 248 ha, t.j. 95% w stosunku do całkowitej powierzchni lasów własności osób fizycznych i wspólnot gruntowych, dla której dokumentację taką powinien sporządzić starosta, wynoszącej 13 932 ha).

W 2007r. sporządzono uproszczone plany urządzenia lasów położonych w gminie Strachówka. Powierzchnia objęta dokumentacją urzędziową 2 902 ha. Koszt zadania 50,1 tys. zł.

W 2008r. sporządzono uproszczone plany urządzenia lasów położonych w gminach: Dąbrówka, Kobyłka, Marki, Poświętne, Radzymin, Wołomin, Ząbki i Zielonka. Powierzchnia objęta dokumentacją urzędziową sporządzoną w roku 2008 - 2 210 ha. Koszt zadania 49,7 tys. zł.

- Dokonano oceny udatności upraw leśnych. Przeprowadzono kolejną (drugą) ocenę udatności upraw leśnych na gruntach porolnych, utrzymywanych w oparciu o środki uzyskiwane w ARiMR. Pozytywna ocena upraw leśnych pozwala na przekwalifikowanie gruntów rolnych o łącznej powierzchni 50,01 ha, na grunty leśne. Ww. uprawy prowadzone są przez 30 rolników indywidualnych, na podstawie decyzji Starosty, w 7 gminach: Dąbrówka, Klembów, Jadów, Poświętne, Strachówka, Tuszcz i Wołomin.
Łączna powierzchnia zalesień: 50,01 ha. Powierzchnie te zostały przekwalifikowane w styczniu 2009r. i uwidocznione w ewidencji gruntów jako grunty leśne.

Kwoty ekwiwalentów wypłaconych rolnikom ze środków ARiMR wynosiły:

- w roku 2007 – 97 164 zł.

- w roku 2008 – 99 826 zł.

- Ustawienie rogatek leśnych. W 2008r. ustawiono 40 sztuk rogatek leśnych w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, położonych w gminach: Klembów, Kobyłka, Tuszcz, Radzymin i Wołomin. Rogatki mają na celu zapewnienie ograniczenia ruchu samochodowego na drogach leśnych, poprawę bezpieczeństwa pożarowego, a także ograniczenie wywozu śmieci do lasu. Klucze do rogatek znajdują się u sołtysów każdej miejscowości, w której położony jest las. Ponadto, zostały zabezpieczone dodatkowe klucze dla właścicieli, którzy mogą uzyskać je indywidualnie w Starostwie. Z uwagi na to, iż takie same klucze stosowane są do rogatek w Lasach Państwowych i są używane przez Państwową Straż Pożarną, nie zachodzi obawa o utrudnienie wjazdu na wypadek pożaru.
- Likwidacja dzikich wysypisk. Uprzątnięto dzikie wysypiska śmieci w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa, położonych na terenie gmin: Kobyłka i Wołomin, na powierzchni około 60 ha. Sprzątaniem objęto lasy mienia opuszczonego, w odniesieniu do których starosta działa jako przedstawiciel Skarbu Państwa. Zebrano 12,84 ton odpadów.
- Modernizacja gniazd bocianich. Wydział Ochrony Środowiska realizował zadanie mające na celu ochronę bociana białego. Prace zostały wykonane w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody i Ministerstwem Środowiska, pod nadzorem ornitologicznym. W ramach zadania zmodernizowano 34 gniazda bocianie, w tym:
 - 18 gniazd zlokalizowanych na słupach energetycznych zostało wyposażonych w platformy metalowo-drewniane, na których zostały umieszczone korony gniazd,
 - ustawiono 8 słupów wolnostojących wraz z nowymi platformami
 - dokonano korekty 4 drzew i poprawy stabilności znajdujących się na nich gniazd,
 - dokonano także przebudowy gniazd na innych obiektach,
- Zorganizowano konferencję roboczą pt. „Drzewa w świetle zadań gminy i powiatu - aspekty prawne i praktyczne” – grudzień 2008r. Celem konferencji było:
 - pogłębienie wiedzy w zakresie aspektów prawnych ochrony drzew i krzewów,
 - omówienie reguł i zasad postępowania oraz trybu wydawania zezwoleń na wycięcie drzew,
 - zwrócenie uwagi na występujące nieprawidłowości i niedociągnięcia w ww. zakresie, na

różnych poziomach,

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele:

- Starostwa Powiatowego w Wołominie - Wydziału Ochrony Środowiska, Wydziału Dróg Powiatowych i Wydziału Geodezji,
- urzędów miast i gmin – Urzędu Miejskiego w Wołominie, Urzędu Miasta Marki, Urzędu Miasta Kobyłka, Urzędu Miasta Zielonka, Urzędu Gminy Jadów, Urzędu Gminy Dąbrówka, Urzędu Gminy Tłuszcz, Urzędu Gminy w Klembowie,
- zakładów energetycznych - Rejonu Energetycznego Wołomin, Rejonu Energetyczny Wyszaków,
- PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. Zakład Linii Kolejowych w Warszawie,

W trakcie konferencji zostały przedstawione następujące zagadnienia:

- aktualnego prawodawstwa w zakresie drzew i krzewów, w tym konsekwencje prawne niewłaściwej gospodarki zielenią itp.,
- kwalifikowania drzew do wycinki, w szczególności z uwagi na zagrożenia bezpieczeństwa,
- prawnych wymogów ochrony zadrzewień w toku projektowania i realizacji inwestycji.

Efektom spotkania było m.in. pogłębienie wiedzy w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących ochrony drzew i krzewów, wymiana doświadczeń, podkreślenie praw obowiązków poszczególnych osób i jednostek mających wpływ na kształtowanie zieleni (gminy – na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego, kształtowania i utrzymania zieleni miejskiej, wydawania zezwoleń na wycinkę; urbaniści i projektanci – na etapie opracowywania projektów decyzji o warunkach zabudowy i projektów budowlanych; drogowcy, PKP, zakłady energetyczne, zarządcy nieruchomości – na etapie pielęgnacji lub usuwania drzew, starostwo – na etapie uzgadniania dokumentacji, zatwierdzania projektów budowlanych, wydawania zezwoleń na wycinkę drzew na gruntach będących własnością gminy.

- Wykonanie tablic dydaktycznych dotyczących obszarów chronionych na terenie powiatu wołomińskiego. W 2008r. na terenie powiatu wołomińskiego zamontowano 8 nowych tablic dydaktycznych, zawierających informacje dotyczące obszarów chronionych. Tablice zostały usytuowane w pobliżu obszarów chronionych. Tablice opisują rezerwat Dębina, Horowe Bagno, Śliże oraz Obszary Natura 2000 „Dolina Liwca”, „Dolina Dolnego Bugu” i „Ostoja Nadbużańska”.

Stan realizacji wyznaczonych działań i zadań wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 17. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Aktualizacja ewidencji gruntów rolnych i nieużytków pod kątem możliwości ich zalesienia lub przeznaczenia na tereny rekreacyjne	Starostwo Powiatowe Urzędy Miast i Gmin Nadleśnictwa	W trakcie realizacji
Wdrażanie krajowego i wojewódzkiego (po opracowaniu) programu zalesiania	Starostwo Powiatowe Urzędy Miast i Gmin Nadleśnictwa	Zadanie ciągle
Zalesianie lub zagospodarowanie w kierunku rekreacyjno – wypoczynkowym gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego oraz nieużytków	Starostwo Powiatowe Urzędy Miast i Gmin Nadleśnictwa	Zadanie ciągle
Scalanie niewielkich enklaw leśnych w większe kompleksy	Starostwo Powiatowe Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągle

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
	Nadleśnictwa	
Wprowadzanie stref zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych środowiskowo i krajobrazowo	Urzędy Miast i Gmin, właściciele obiektów, Zarządy Dróg	Zadanie ciągle realizowane w trakcie ustalania planów zagospodarowania przestrzennego i uzgadniania lokalizacji inwestycji budowlanych
Utrzymanie lasów stanowiących własność komunalną	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągle
Przeciwdziałanie zagrożeniu pożarowemu, w tym monitoring stanu i zagrożeń, ściganie sprawców	Nadleśnictwa, Gminy, Starostwo, właściciele lasów, straż pożarna (PSP i OSP), Policja	Zadanie ciągle
Ochrona czynna i bierna obszarów chronionych	Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa, RDOŚ, Wojewoda, Urzędy Miast i Gmin,	Zadanie ciągle
Budowa przejść dla zwierząt nad lub pod trasami komunikacyjnymi i przepławek dla zwierząt wodnych	Zarządy Dróg	Zadanie ciągle
Konserwacja i rewaloryzacja zieleni na terenach miast i jednostek osadniczych	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągle
Inwentaryzacja i waloryzacja zieleni miejskiej i osadniczej	Urzędy Miast i Gmin Starostwo Powiatowe	Zadanie zrealizowane
Konserwacja zieleni w pasach drogowych ulic gminnych	Urzędy Miast i Gmin, Zarządy dróg,	Zadanie ciągle
Zwiększanie terenów zieleni osiedlowej na terenie miast i jednostek osadniczych	Urzędy Miast i Gmin, spółdzielnie mieszkaniowe, właściciele domów	Zadanie ciągle
Zmniejszanie ekspansji terenów zurbanizowanych na obszarach przyrodniczo cennych poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego	Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągle
Wdrażanie zaleceń dotyczących ochrony przyrody zawartych w planach ochrony rezerwatów przyrody i obowiązujących aktach prawnych	RDOŚ, Urzędy Miast i Gmin, Nadleśnictwa, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągle
Prowadzenie ciągłej edukacji ekologicznej na temat form ochrony przyrody i walorów przyrodniczych na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, Nadleśnictwa, szkoły, media, stowarzyszenia i organizacje turystyczno - krajoznawcze	Zadanie ciągle
Włączenie organizacji i stowarzyszeń ekologicznych "non profit" do współpracy w ochronie czynnej obiektów i obszarów przyrodniczych w ramach edukacji ekologicznej	Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	Zadanie ciągle

2.7. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony powierzchni terenu, surowców mineralnych i gleby

Oceny jakości gleb i ziemi, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Starosta Powiatu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakościowych. Zakres i kolejność rekultywacji terenów do zrekultywowania, których zobowiązany jest Starosta, określają powiatowe programy ochrony środowiska. Według ustaleń Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego brak jest terenów, do których zrekultywowania byłby zobowiązany starosta.

W znacznym stopniu została ograniczona nielegalna eksploatacja surowców pospolitych. Dokumentowane i eksploatowane są jednak nadal niewielkie złoża surowców pospolitych, co nie sprzyja ochronie ich zasobów. W bilansie zasobów innych kopalin nie odnotowano istotnych zmian.

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony powierzchni terenu, surowców mineralnych i gleby.

Cel długoterminowy do roku 2015:

Racjonalne wykorzystanie gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- Wprowadzanie produkcji rolnej zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym (w szczególności na obszarach chronionych).
- Zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej i zanieczyszczenia
- Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym konieczności ochrony gruntów wartościowych z punktu widzenia gospodarki rolnej
- Ochrona gleb przed erozją wietrzną i zakwaszeniem.
- Podjęcie zadań zmniejszających poziom zakwaszenia gleb
- Podnoszenie poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów.
- Ograniczenie czynników wpływających na degradację gleby i gruntów (głównie emisji rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych)

Cele krótkoterminowe do roku 2011 i kierunki działań

1. Zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej i zanieczyszczenia
2. Zmniejszenie degradacji chemicznej i fizycznej gleb oraz gruntów
3. Zmniejszenie areału terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych
4. Zwiększenie świadomości społecznej odnośnie ochrony powierzchni ziemi i gleb
5. Ograniczenie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – ochrona ilościowa

Tabela 18. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony gleb

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Upowszechnianie zasad Dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego.	zadanie realizowane ośrodki doradcze, Urzędy Miast i Gmin, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągle
Ograniczenie czynników wpływających na degradację gleby i gruntów (głównie emisji przemysłowych i komunikacyjnych)	realizacja przez Starostwo Powiatowe i Urzędy Miast i Gmin poprzez wydawanie decyzji reglamentacyjnych i kształtowanie ogólnej polityki ochrony środowiska oraz przez podmioty oddziałujące negatywnie na środowisko	Zadanie ciągle obejmuje szeroki zakres działań związanych z ochroną powietrza, gospodarką odpadami, prawidłową uprawą ziemi, itp.
Rekultywacja gleb i gruntów zdegradowanych i zanieczyszczonych, przeznaczanie gleb zdegradowanych do zalesiania lub rekreacji	realizacja przez Starostwo Powiatowe i Urzędy Miast i Gmin oraz osoby i jednostki odpowiedzialne za powstałe powstały stan	Zadanie ciągle realizowane zgodnie z Krajowym programem zwiększania lesistości oraz Wojewódzkim programem zwiększania lesistości
Aktualizacja rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenia standardów gleby lub ziemi, prowadzenie monitoringu gleb w cyklu pięcioletnim	realizacja przez Starostę Powiatu, WIOŚ oraz placówki badawcze	Zadanie zrealizowane

Cel długoterminowy do roku 2015:

Ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych, zahamowanie nielegalnego wydobycia kopalin oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin, szczególnie na terenach rolniczych o wysokiej bonitacji gleb, terenów chronionych, leśnych i terenów o wysokich walorach krajobrazowych (szczególnie wydmy)
- Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego złóż nieeksploatowanych

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Ochrona złóż nieeksploatowanych i obszarów perspektywicznych poprzez uwzględnienie ich w planach zagospodarowania przestrzennego
2. Rekultywacja lub rewitalizacja terenów dawnych wyrobisk eksploatacyjnych i niedopuszczanie do ich dalszej degradacji (np. w postaci niekontrolowanego składowania odpadów)

Tabela 19. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony surowców mineralnych

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Ograniczanie naruszeń środowiska, towarzyszących wydobywaniu kopalin poprzez: - prowadzenie kontroli w zakładach górniczych, - przestrzegania realizacji obowiązków wynikających z koncesji, - poprzez zapobieganie i usuwanie szkód górniczych.	Okręgowy Urząd Górniczy, Wojewoda, Starosta	Zadanie ciągłe
Zwiększenie efektywności wykorzystania udokumentowanych i eksploatowanych złóż kopalin poprzez: - stosowanie sprawnego sprzętu urabiającego, - poprzez wdrażanie linii technologicznych do uszlachetniania kopaliny w przypadkach, gdy jakość kopaliny na to pozwala, - poprzez wybieranie kopaliny do spągu złoża, zgodnie z wyliczonym wskaźnikiem wykorzystania złoża.	Przedsiębiorcy	Zadanie ciągłe
Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin.	Przedsiębiorcy, ośrodki naukowe	Zadanie ciągłe
Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin, szczególnie na terenach rolniczych o wysokiej bonitacji gleb, terenów leśnych i terenów o wysokich walorach krajobrazowych	Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin	Zadanie ciągłe
Zagospodarowanie i rekultywacja wyrobisk i terenów poeksploatacyjnych	podmioty odpowiedzialne za eksploatację i rekultywację, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe

Z najważniejszych zrealizowanych zadań z zakresu ochrony powierzchni terenu należy wymienić zakończenie budowy oraz modernizację składowiska odpadów w Lipinach Starych. Zakres techniczny przedsięwzięcia polegał na:

- uruchomieniu tymczasowej kwatery składowania odpadów o powierzchni 1,74 ha wraz z wykonaniem drenażu i zbiorników na odcieki;
- ukształtowaniu za pomocą odpadów północno-wschodniej skarpy składowiska.

Dzięki temu, do momentu zamknięcia i zrehabilitowania składowiska, nastąpiło powiększenie geometrycznej objętości składowiska o około 80.000 m³ co umożliwi jego eksploatację do 2015 r. Prace koordynowane były w ramach programu „Końcowa rekultywacja, ukształtowanie składowiska i selektywna zbiórka odpadów w Gminie Wołomin”.

Na poziomie powiatu sporządzono opracowanie pt. „Monitoring jakości gleb i ziemi na terenie powiatu wołomińskiego”. Przeprowadzona analiza dla całego obszaru powiatu pokazała generalnie dobry stan jakości gleb w odniesieniu do wybranych metali ciężkich i zdecydowanie gorszy stan jakości osadów wodnych w kontekście ich potencjalnego wykorzystywania. Prowadzone wrywkowo badania stanu gleb nie wskazują na ich zanieczyszczenie.

2.8. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców gminy

Edukacja ekologiczna, czyli podnoszenie świadomości ekologicznej całego społeczeństwa jest podstawowym warunkiem spełnienia założeń idei zrównoważonego rozwoju. Dotyczy to zarówno młodego pokolenia, jak i ludzi dorosłych na wszystkich płaszczyznach życia. Edukacja ekologiczna należy do działań o charakterze ciągłym i długofalowym. Na terenie Powiatu Wołomińskiego edukacja ekologiczna przeprowadzana jest w sposób prawidłowy, o czym świadczy szereg podjętych w tym zakresie działań.

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele, kierunki działań i zadania w zakresie edukacji ekologicznej:

Cel długoterminowy do roku 2015:

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa Powiatu, kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Kontynuacja i rozszerzanie działań edukacyjnych w szkołach z zakresu ochrony środowiska - podniesienie poziomu świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży
2. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej dorosłej społeczności Powiatu
3. Kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa Powiatu w odniesieniu do środowiska

Stan realizacji działań wyznaczonych w pierwszej edycji Programu przedstawiono poniżej:

Tabela 20. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży i dzieci i zwiększenie różnorodności prowadzonych działań	szkoły, Urzędy Miast i Gmin Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe, media	Zadanie ciągłe
Pomoc szkołom i organizacjom pozarządowym w uzyskiwaniu pozabudżetowych środków na edukację ekologiczną	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągłe
Współdziałanie władz powiatu z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin	Zadanie ciągłe
Rozszerzenie formuły "Dni Ziemi", "Sprzątania Świata" i innych akcji proekologicznych.	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, szkoły, organizacje pozarządowe, media	Zadanie ciągłe
Bieżące informowanie na stronach internetowych Starostwa Powiatowego o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe

Kierunki działań	Jednostki realizujące	Stan realizacji
Kontynuacja organizacji szkoleń, seminariów i konferencji z zakresu ochrony środowiska	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, firmy szkoleniowe	Zadanie zrealizowane częściowo na stronach internetowych znajduje się części informacji dotyczących środowiska i jego ochrony, stale dodawane są nowe informacje
Opracowanie Zintegrowanego Programu Edukacji Ekologicznej	Starostwo Powiatowe	Zadanie zrealizowane
Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej społeczności lokalnej na terenach cennych przyrodniczo	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, organizacje pozarządowe, szkoły, media	Zadanie ciągłe
Sukcesywne rozszerzanie działalności informacyjno-wydawniczej z zakresu ochrony środowiska	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, sponsorzy	Zadanie ciągłe

W latach 2007 – 2008 na terenie powiatu wołomińskiego prowadzona była różnorodna i szeroka edukacja ekologiczna. W Starostwie Powiatowym zadania związane z edukacją prowadzone były przez Zespół Edukacji Ekologicznej (ZEE).

W 2007 r. ZEE przeprowadził 5 konkursów ekologicznych dla szkół z powiatu wołomińskiego, w których uczestniczyło 470 osób. Był współorganizatorem konkursów przyrodniczych organizowanych przez szkoły gminne, w których fundatorem nagród był Starosta Wołomiński. Przeprowadzono łącznie 20 zajęć w szkołach, na tematy związane z ochroną środowiska oraz 16 zajęć z dziećmi i młodzieżą w terenie, w ośrodkach jeździeckich współpracujących z ZEE, zlokalizowanych w gminach: Kobyłka, Klembów, Wołomin-Leśniakowizna, Radzymin, Marki (tematami zajęć były zasady selektywnej zbiórki odpadów u źródła ich powstawania i konieczność ochrony środowiska przed degradacją - nielegalna wycinka drzew, powstawanie dzikich wysypisk śmieci, spalanie odpadów, ochrony krajobrazu itp).

ZEE prowadził zadania informacyjne z zakresu edukacji ekologicznej poprzez promocję wydawnictw o tematyce ekologicznej na zorganizowanym stoisku oraz rozprowadzanie ulotek, w czasie imprez organizowanych w gminach powiatu wołomińskiego.

Zainicjowano, przy aktywnym uczestnictwie Społecznych Opiekunów Przyrody, członków Patroli Ochrony Przyrody, szkół, gmin oraz ośrodków jeździeckich – i zorganizowano 7 akcji likwidacji dzikich wysypisk śmieci, co zaowocowało zebraniem 20 kontenerów śmieci (koszt ich utylizacji poniosły gminy).

Prowadzono postępowania wyjaśniające związane m.in. z nielegalnym składowaniem odpadów, a w ramach działalności Patroli Ochrony Przyrody Powiatu Wołomińskiego wykonano 90 patroli konnych w terenie (15 członków patroli działało społecznie, a konie do patroli użyczyły nieodpłatnie ośrodki jeździeckie współpracujące z Wydziałem Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Wołominie).

Przy współpracy z telewizją regionalną, ZEE przygotował dwa programy telewizyjne, związane z działalnością Konnych Patroli Ochrony Przyrody, które są unikatowe w skali kraju, a tym samym promują powiat wołomiński w Polsce.

W 2008 roku Zespół Edukacji Ekologicznej przy Wydziale Ochrony Środowiska, realizował następujące zadania:

- Zadanie edukacyjne „Spalasz – Trujesz, Segregujesz - Zyskujesz”
- Kąciki edukacji ekologicznej
- Tworzenie Zintegrowanego Programu Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Wołomińskiego
- Konkurs „O, cóż jest piękniejszego niż wysokie drzewa”
- Akcja edukacyjna „Stop Foliówkom”
- Akcja Edukacyjna „Kompostujesz – Zyskujesz”
- Akcja Edukacyjna „Las to nie wysypisko”
- Zakup pomocy naukowych do prowadzenia edukacji ekologicznej dla szkół, których organem prowadzącym jest powiat.
- Tablice dydaktyczne dot. obszarów chronionych na terenie powiatu wołomińskiego

„Spalasz – Trujesz, Segregujesz - Zyskujesz”

W 2008 r. zostały przeprowadzone działania promujące racjonalną gospodarkę odpadami pod hasłem „Spalasz – Trujesz, Segregujesz – Zyskujesz”. Akcja ta była skierowana do wszystkich mieszkańców powiatu w kilku etapach. Pierwszym z nich było szkolenie dla nauczycieli. - opracowanie materiałów i przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli z udziałem zaproszonych przedstawicieli takich instytucji jak: Rekopol Organizacja Odzysku S.A. , Plastics Europe Polska, REBA Organizacja Odzysku S.A., Stowarzyszenie "Forum Opakowań Szklanych".

W czerwcu 2008 r. nastąpiło zakończenie konkursów i wręczenie nagród laureatom i osobom wyróżnionym. Zakupiono nagrody rzeczowe w postaci 4 rowerów, 5 aparatów cyfrowych i 5 odtwarzaczy mp3, uczestnikom wyróżnionym przekazano albumy i publikacje książkowe o tematyce przyrodniczej. Wystawa prac konkursowych odbywała się w terminie 18.06.2008r. do 30.11.2008r. W konkursie do etapu powiatowego przeszło 301 prac.

Dokonano także druku ulotek, plakatów i kalendarzy - w oparciu o nagrodzone prace. Opracowano także wkładkę do ulotek z aktualnymi informacjami dotyczącymi m.in. kosztów usuwania odpadów. Następnie dokonano dystrybucji ulotek, plakatów i kalendarzy na terenie powiatu za pośrednictwem: gmin i szkół podstawowych w formie insertu do prasy lokalnej przez prywatnego operatora pocztowego.

W ramach zadania wydrukowano i rozprowadzono na terenie powiatu 80 000 tys. szt. ulotek, 500 plakatów i 920 kalendarzy szkolnych.

Kąciki edukacji ekologicznej:

Majówka w Chrzesnem - odbyła się w dniu 25 maja 2008 r. W czasie imprezy zorganizowanej przez Starostwo Powiatowe w Wołominie swoje stoisko prezentował m.in. Zespół ds. Edukacji Ekologicznej. Zorganizowany został „quiz ekologiczny” dla dorosłych, w wyniku którego rozdano zwycięzcom stelaże na worki do segregacji odpadów, pojemniki na bioodpady wraz z kompletem toreb biodegradowalnych, bawełniane torby ekologiczne oraz naklejki promujące przyrodę powiatu. Przygotowane zostały również wystawy zdjęć obszarów objętych ochroną przyrody na terenie powiatu, oraz prezentacja na temat segregacji i recyklingu.

Festyny w Radzyminie i Ossowie

Kącik edukacji ekologicznej został zorganizowany w dniach 15-17 sierpnia 2008r. w ramach imprez plenerowych z okazji 88 rocznicy Bitwy Warszawskiej 1920r. w Radzyminie i Ossowie.

W „Kąciku” odbywały się prezentacje dotyczące selektywnej zbiórki odpadów oraz quizy ekologiczne. Nagrodami były m.in. torby z polipropylenu i bawełniane, kompostowniki do domowej

segregacji odpadów organicznych wraz z kompletem worków biodegradowalnych, stelaże na worki do selektywnej zbiórki odpadów.

Dożynki powiatowe w Poświętnem

W sierpniu 2008r. w trakcie Dożynek powiatowych w Poświętnem odbyło się podsumowanie akcji polegającej na bezpłatnej zbiórce opon w ramach akcji „Sprzątania świata”. Akcja ta została zorganizowana przez Powiat Wołomiński i Gminę Poświętne. W rezultacie zebrano ponad 1000 sztuk opon. Nagrodami dla uczestników akcji były losy w loterii fantowej, dla potrzeb której zakupiono m.in. żarówki energooszczędne, drobny sprzęt AGD, odtwarzacze mp3, książki, kubki, koszulki, kalendarze i torby wielokrotnego użytku. Nagrody główne stanowiły - 3 rowery. W wyniku akcji uniknięto emisji niebezpiecznych substancjach rakotwórczych, jakie wydzielają się podczas spalania opon w domowych piecach do atmosfery. Odpady zostały odebrane przez Centrum Utylizacji Opon Organizacje Odzysku SA, ul. Targowa 24, Warszawa. W bezpośrednim efekcie akcji usunięto około 1000 zużytych opon.

Łącznie, w ramach ww. akcji edukacyjnych rozdysponowano m.in.:

- Torby wielokrotnego użytku (bawełniane – 500 szt., polipropylenowe 1000szt.),
- Kompostowniki do domowej segregacji odpadów organicznych wraz z kompletem worków biodegradowalnych – 50 szt.
- Stelaże na worki do selektywnej zbiórki odpadów – 10 szt.
- Nagrody w loterii fantowej – ok. 125 szt.

Zintegrowany Program Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Wołomińskiego.

W 2008 r. został opracowany „Zintegrowany Program Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2009-2011 z perspektywą do roku 2015”. Opracowanie to ma na celu integrację działań różnych podmiotów na rzecz edukacji dla zrównoważonego rozwoju na terenie powiatu wołomińskiego.

Konkurs „O, cóż jest piękniejszego niż wysokie drzewa”

W 2008 r. powiat wołomiński był fundatorem nagród konkursie organizowanym przez Publiczne Gimnazjum w Poświętnem, pod hasłem „O, cóż jest piękniejszego niż wysokie drzewa.” Zdobywcy pierwszych miejsc otrzymali aparaty fotograficzne, osoby które zajęły drugie miejsce otrzymały odtwarzacze MP4, a zdobywcy trzecich miejsca otrzymali trzy odtwarzacze MP3. Nagrody rzeczowe dla laureatów zostały zakupione ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W konkursie wzięli udział uczniowie szkół gimnazjalnych. Konkurs uwrażliwił młodzież na piękno przyrody powiatów.

Akcja edukacyjna „Stop Foliówkom”.

W 2008 roku powiat wołomiński włączył się do ogólnopolskiej akcji „Stop Foliówkom”. Akcja polegała na zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu, miała ograniczyć korzystanie z toreb foliowych, a zastąpić je ekologicznymi odpowiednikami- torbami bawełnianymi i polipropylenowymi. W 2008 r. zakupiono i rozprowadzono ok. 6000 sztuk ekologicznych toreb. Do rozdysponowania były 2 rodzaje toreb wielokrotnego użytku - bawełniane i polipropylenowe (PP). Torby mieszkańcy mogli otrzymać odwiedzając biblioteki zlokalizowane na terenie powiatu . Po 100 toreb trafiło do głównych bibliotek w powiecie, 50 do filii. Dodatkowo w ramach akcji przygotowano i wydrukowano 6000 szt. ulotek o potrzebie racjonalnego korzystania z toreb wielokrotnego użytku.

Akcja Edukacyjna „Kompostujesz – Zyskujesz”

W 2008r. ruszyła akcja edukacyjna pod nazwą „Kompostujesz – Zyskujesz”. Celem akcji jest promowaniem właściwego sposobu postępowania z odpadami organicznymi. W ramach akcji zakupiono materiały pilotażowe tj. wentylowane kosze na bioodpady kuchenne (300szt.) wraz z kompletami worków biodegradowalnych (15 000 szt. worków 8l i 12 000 szt. worków 35l.), duże kompostowniki (15 szt.).

Ponadto, przygotowano projekty i wydrukowano 3500 sztuk broszur promujących kompostowanie. Podpisano porozumienie o współpracy w celu promowania kompostowania pomiędzy powiatem wołomińskim a Ośrodkiem Sportu i Rekreacji Huragan. Na mocy tego porozumienia zakupiono dla OSiR-u sadzonki roślin i materiały niezbędne do dokonania nasadzeń w ramach wspólnie organizowanych akcji „Kompostujesz – Zyskujesz” oraz „Dzieci i krzewy”.

Akcja Edukacyjna „Las to nie wysypisko”

W 2008 r. we współpracy z Urzędem Miasta w Kobyłce i w Wołominie, ze szkołami z Kobyłki i Wołomina oraz Stowarzyszeniem Społecznych Opiekunów Przyrody Powiatu Wołomińskiego i ośrodkami jeździeckimi z terenu powiatu, zostały przeprowadzone zajęcia z dziećmi i młodzieżą. Zajęcia polegały na wykładach prowadzonych przez leśników i Społecznych Opiekunów Przyrody na temat szkodliwości wyrzucania śmieci do lasu i na tereny zielone. Następnie dzieci i młodzież w ramach zajęć (ok. 2 godz. każda grupa), sprzątały tereny leśne okolic Wołomina i Kobyłki. Zlikwidowano 11 dzikich wysypisk i zebrano łącznie 360 worków śmieci. Odbiór odpadów został sfinansowany przez Urząd Miasta Kobyłka i Urząd Miejski w Wołominie.

Ponadto, z informacji przedstawionych przez Społecznych Opiekunów Przyrody Powiatu Wołomińskiego w 2008 roku wynika, iż wykonali oni 700 godzin patroli konnych. Dokonano 24 interwencji polegających na ustnym upomnieniu i wezwaniu mieszkańców patrolowanych terenów do usunięcia śmieci wysypywanych do lasu. W jednym przypadku doprowadzono do ukarania przez Straż Miejską w Ząbkach mandatem osoby, która spalała śmieci.

Zakup pomocy naukowych do prowadzenia edukacji ekologicznej dla szkół, których organem prowadzącym jest powiat.

W 2008r., doceniając zaangażowanie młodzieży w działania proekologiczne, Starostwo zdecydowało się doposażyć szkoły prowadzone przez Powiat wołomiński, w pomoce dydaktyczne, niezbędne do efektywnego przekazywania wiedzy z zakresu edukacji ekologicznej. Zgodnie z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez szkoły powiatowe, zakupiono następujące pomoce dydaktyczne:

- 5 mikroskopów z kamerami,
- 5 sztuk zestawów do biologiczno-chemicznej analizy wody,
- 7 walizkowych rzutników do foliogramów wraz ekranami na trójnogu,
- 4 telewizory LCD,
- 6 kamer,
- 4 aparaty cyfrowe,
- 7 odtwarzaczy DVD,
- lupy i lornetki.

Pomoce dydaktyczne trafiły do szkół na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych.

Tablice dydaktyczne dot. obszarów chronionych na terenie powiatu wołomińskiego.

W 2008r. na terenie powiatu wołomińskiego zamontowano 8 nowych tablic dydaktycznych, zawierających informacje dotyczące obszarów chronionych. Tablice zostały usytuowane w pobliżu obszarów chronionych. Tablice opisują rezerwat Dębina, Horowe Bagno, Ślize oraz Obszary Natura 2000 - „Dolina Liwca”, „Dolina Dolnego Bugu” i „Ostoja Nadbużańska”.

Środki finansowe pochodziły z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 15 000zł. na realizację zadania nr I pod nazwą: „*Spalasz – Trujesz, Segregujesz - Zyskujesz*”.

Ponadto, zorganizowano cztery konferencje robocze dla gmin powiatu wołomińskiego i zainteresowanych podmiotów:

1) O tematyce związanej z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – marzec 2008r.

Celem konferencji było przedstawienie procedur dotyczących postępowania z wyrobami z odpadami zawierającymi azbest oraz konieczności przygotowywania gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

W konferencji uczestniczyli pracownicy gmin z terenu powiatu wołomińskiego, oraz zaproszeni na konferencję przedstawiciele: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Wołominie, Państwowej Stacji San.-Epid. w Wołominie, Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie.

Efektom spotkania było m.in.: przedstawienie sprawdzonych rozwiązań w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania azbestu. Przedstawiciele WFOŚiGW zaprezentowali możliwości i zasady pozyskania przez gminy środków na cele demontażu i usuwania wyrobów zawierających azbest.

2) Dotyczącej organizacji gminnych punktów zbierania odpadów sprzętu elektrycznego i elektronicznego – kwiecień 2008r

Celem konferencji było przedstawienie zakresu działania organów ochrony środowiska oraz sposobu zoorganizowania gminnych punktów zbierania odpadów sprzętu elektrycznego i elektronicznego, W konferencji uczestniczyli pracownicy urzędów gmin oraz przedstawiciele firm zajmujących się zbieraniem, transportem oraz demontażem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W trakcie konferencji zostały przedstawione następujące zagadnienia:

- organy ochrony środowiska i zakres ich działania,
- sposób realizacji obowiązków organów samorządu terytorialnego,
- organizacja gminnych punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Efektom spotkania było m.in. ustalenie listy takich punktów istniejących na terenie powiatu wołomińskiego oraz przedstawienie praktycznych rozwiązań dotyczących organizacji punktów zbierania odpadów sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz przedstawienie możliwości i warunków współpracy w tym zakresie, z zaproszonymi firmami i specjalistami.

3) Pt. „Drzewa w świetle zadań gminy i powiatu - aspekty prawne i praktyczne” – grudzień 2008r
Omówiono powyżej.

4) N.t. edukacji ekologicznej i współpracy z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie – listopad 2008r.

Celem konferencji było:

- zapoznanie się z planowanymi działaniami z zakresu edukacji ekologicznej,
- skoordynowanie akcji podejmowanych przez powiat z akcjami realizowanymi przez gminy i organizacje pozarządowe,

- dzielenie się doświadczeniami ze współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele gminy Wołomin, Marki, Tłuszcz oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych:

- Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej,
- Zielonkowskiego Forum Samorządowego,
- Ośrodka Działań Ekologicznych Źródła,
- Społecznych Opiekunów Przyrody Powiatu Wołomińskiego,
- Fundacja Dziedzictwo Nadbużańskie

W trakcie konferencji zostały przedstawione następujące zagadnienia:

- cel i założenia Zintegrowanego programu edukacji ekologicznej,
- przedstawienie zasad przyznawania dotacji na realizację zadań z zakresu edukacji ekologicznej i ich wysokość planowana na rok 2009,
- prezentację propozycji współpracy powiatu z gminami i organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji ekologicznej,
- propozycje zadań publicznych, które mogą być realizowane we współpracy z gminami i organizacjami pozarządowymi.

W poszczególnych gminach z zakresu edukacji ekologicznej podjęte zostały następujące działania:

Gmina Dąbrówka

Szkoła Podstawowa im. Norwida w Dąbrówce czynnie uczestniczy we wszystkich akcjach ekologicznych organizowanych na terenie Gminy Dąbrówka. Szkoła ta ma zapisane w planie rozwoju szereg działań proekologicznych. Uczestniczy w konkursach powiatowych (min. „Porządkujemy i odnawiamy las”), gminnych i międzyszkolnych, na których zajmują wysokie miejsca i wyróżnienia. Uczniowie biorą czynny udział w zajęciach dodatkowych dotyczących ochrony środowiska m.in. Kółka ekologiczne (z podziałem na klasy 1-3 i 4-6), wydają gazetkę szkolną, w której systematycznie ukazują się artykuły pn. „Kącik ekologiczny”, kilka razy w roku organizowane są apele o tematyce ekologicznej. Szkoła uczestniczy w akcji Sprzątanie Świata oraz wspólnie z myśliwymi porządkują okoliczne lasy. Pod kierownictwem nauczycieli uczniowie przeprowadzają doświadczenie rozkładu odpadów. Ma to na celu uświadomienie konieczności selektywnego gromadzenia odpadów i powtórnego wykorzystania tych materiałów, które można. Urząd Gminy zorganizował dla młodzieży szkolnej konkursy plastyczne, w których uczestnicy mieli wykonać prace z odpadów.

Gmina Jadów

Młodzież szkolna o edukacji ekologicznej dowiaduje się przede wszystkim z zajęć szkolnych. Starsi mieszkańcy gminy mają możliwość uczestniczenia w zebraniach wiejskich, gdzie regularnie poruszane są zagadnienia dotyczące segregacji odpadów, sposobach zbiórki i wywozu odpadów. Dodatkowo Urząd Gminy propaguje zagadnienia ekologiczne poprzez akcje plakatowe i coroczny udział w akcji Sprzątanie Świata.

Gmina Klembów

W okresie zimowym przez Urząd Gminy organizowane są szkolenia ODR dla rolników, w trakcie, których poruszane są szeroko rozumiane zagadnienia ekologiczne w tym również możliwości powtórnego wykorzystania różnego rodzaju odpadów (min. osadów ściekowych, kompostu itp.). Młodzież i dzieci prowadzą zbiórkę baterii w szkołach i uczestniczą w akcji Sprzątanie Świata.

Gmina Marki

Edukacja ekologiczna prowadzona jest w szkołach. W najszerszym zakresie zadania z zakresu edukacji ekologicznej wypełnia Referat Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego, a także szkoły, placówki kulturalne i organizacje pozarządowe. Zadania związane z edukacją ekologiczną dla mieszkańców miasta Marki były realizowane również we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Wołominie oraz pozostałymi gminami powiatu wołomińskiego.

Edukacja ekologiczna prowadzona była w zorganizowanym systemie kształcenia uczniów na wszystkich szczeblach systemu oświaty. Prowadzone były następujące działania:

- Realizacja zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach.
- Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych.
- Ponadprogramowa edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska, prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska, organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, prowadzenie ekologicznych kół zainteresowań, wykonywanie wystaw albumów i ekspozycji, kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska.
- Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątania terenu miasta, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych. W czasie akcji Sprzątanie Świata w szkołach odbywają się programy edukacyjne na temat skutków wywożenia odpadów do lasów.

Gmina Poświętne

Formą edukacji ekologicznej są rozdawane ulotki dotyczące selektywnego zbierania odpadów. Urząd Gminy udziela informacji na temat zagrożeń przy demontażu wyrobów zawierających azbest, postępowania z odpadami komunalnymi, systemu selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji oraz tworzenia kompostowników. Ponadto, w szkołach gminy prowadzona jest edukacja ciągła dotycząca zasad prowadzenia gospodarki odpadami.

Gmina Radzymin

Edukacja ekologiczna na terenie gminy prowadzona jest w szkołach, gdzie nauczyciele z własnej inicjatywy prowadzą podczas lekcji zajęcia z uczniami; a także zajęcia warsztatowe w starostwie. Urząd Miasta propaguje zagadnienia ekologiczne poprzez akcje plakatowe. Związane są one z takimi wydarzeniami jak Sprzątanie Świata czy też porządki wiosenne na terenie gminy. Zorganizowano akcje „Czysty dom czysta ziemia” oraz „Akcja sprzątania Świata”.

Gmina Strachówka

Na terenie gminy Strachówka edukacja ekologiczna prowadzona jest w szkołach, na zajęciach lekcyjnych i podczas corocznych akcji Sprzątanie Świata. Gmina organizuje spotkania mieszkańców poszczególnych miejscowości z wójtem, na których poruszane są zagadnienia dotyczące ochrony środowiska i segregacji odpadów.

Gmina Thuszcz

Urząd prowadzi edukację wśród społeczeństwa gminy, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk szkolnych. Ponadto w miejscowej prasie i na imprezach okolicznościowych podawane są informacje dotyczące zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego.

Gmina Wołomin

Edukacja ekologiczna prowadzona na terenie gminy Wołomin stanowi wzorowy przykład wykonywanych działań, a sposób jej prowadzenia może być przykładem dla innych jednostek administracyjnych. Akcje są różnorodne i skierowane do wszystkich grup mieszkańców gminy. Podejmowane działania reklamowane są w sposób pomysłowy i skuteczny. Pod tym względem gmina Wołomin pozytywnie wyróżnia się wśród pozostałych gmin województwa mazowieckiego, a także całego kraju.

W najszerszym zakresie zadania z zakresu edukacji ekologicznej wypełnia Referat Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego, a także szkoły, placówki kulturalne i organizacje pozarządowe.

Od 2005 r. gmina Wołomin prowadzi zorganizowaną edukację ekologiczną w ramach programu „Czysty Wołomin”. Pierwsza edycja programu wspierała odzysk odpadów komunalnych i recykling odpadów opakowaniowych. Na tę edycję programu gmina Wołomin uzyskała dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w wysokości 59% kosztów całego programu. W ramach tego projektu podjęto następujące działania:

- utworzono Koalicję Przyjaciół Ziemi Wołomińskiej – ciało wspierające realizację programu, do którego weszły różne podmioty zaangażowane w działania lokalne,
- przeprowadzono kampanię w internecie: utworzono stronę www.czystywołomin.pl, nawiązano współpracę z prasą lokalną,
- zorganizowano wystawę fotograficzną dotyczącą zagadnień ochrony środowiska,
- przeprowadzono akcje ulotkowe i promocyjne na imprezach: Dni Wołomina, Gminna Spartakiada Osób Niepełnosprawnych, festyn dnia 15.08.,
- przeprowadzono liczne akcje ulotkowo-plakatowe skierowane do mieszkańców zabudowy jednorodzinnej,
- organizowano imprezy tematyczne: Dzień otwarty w sortowni (Majówka w sortowni), obchody Dnia Ziemi, Międzynarodowego Dnia Ochrony Środowiska, Sprzątanie świata, zielone dyskoteki andrzejkowe,
- organizowano konkursy dla dzieci i młodzieży: na list „Mój dom przyjazny środowisku”, ulotkę „Ekolotkę, plastyczny i wiedzy ekologicznej, na przedstawienie teatralne dla przedszkoli „Teatrzyk śmieciowy”, na zbiórkę makulatury i baterii,
- powołano do życia Zielone Grupy w przedszkolach i Zielone Klasy w szkołach.

Ogółem: rozprowadzono: 28 tys. ulotek informacyjnych; 500 plakatów; 390 koszulek promujących program; 465 smyczy z logo programu; 500 ekologicznych toreb; 15 tys. planów lekcji; 15 tys. zakładki do książek; 115 nagród rzeczowych w konkursach; 5 tys. sadzonek roślin dla uczestników zbiórki surowców wtórnych; zakupiono 20 pojemników do selektywnej zbiórki odpadów dla szkół.

Z nowym rokiem szkolnym 2006/2007 rozpoczęto kolejną edycję programu, poświęconą zagospodarowaniu odpadów ulegających biodegradacji i popularyzującej kompostowanie. W ramach tej edycji dzieci i młodzież szkolna poszerzały swoją wiedzę również o zagadnienia związane z zagospodarowaniem ogrodów, wykorzystaniem kompostu jako naturalnego nawozu, poznawały podstawowe gatunki roślin, obecne w rodzimej florze. Sposób realizacji programu był zbliżony do I edycji. Dodatkowo, formułę programu rozszerzono o nowe elementy, tj. warsztaty ogrodnicze dla zainteresowanych mieszkańców i otwarty konkurs fotograficzny. Edycja II zakończyła temat czysto odpadowy w edukacji gminnej.

W 2007 roku rozpoczęto realizację programu „Zbieramy zużyte baterie”, w którym znaczącą rolę odgrywa edukacja ekologiczna. Celem projektu jest ochrona środowiska naturalnego poprzez wdrażanie prawidłowych standardów postępowania ze szkodliwymi odpadami pochodzącymi z gospodarstw domowych, ze szczególnym uwzględnieniem selektywnej zbiórki baterii. Polega on na bezpośrednim dotarciu do mieszkańców z informacją na temat odpadów niebezpiecznych powstających w większości gospodarstw domowych.

W czerwcu 2007 roku dyrekcja, nauczyciele, uczniowie i rodzice uczniów Zespołu Szkół w Czarnej zorganizowali festyn rodzinny pod hasłem "Czyste środowisko - zdrowa rodzina". Festyn ten był kontynuacją akcji rozpoczętej 19 maja 2007 r. podczas sobotniej "Majówki w sortowni" w ramach programu "Czysty Wołomin". W trakcie festynu odbyła się zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W ramach Koalicji Przyjaciół Ziemi Wołomińskiej prowadzone były warsztaty dla nauczycieli i pedagogów. Tematem spotkań była „Edukacja ekologiczna w szkole. Jak z informacją wyjść poza szkołę.” Celem było pokazanie możliwości dotarcia z przesłaniem ekologicznym poza szkołę poprzez uczniów do niemal każdej rodziny. Dla zainteresowanych zostały przygotowane konspekty przykładowych zajęć.

Systematycznie doposażano biblioteki szkolne w pozycje z zakresu ochrony środowiska.

W ramach edukacji ekologicznej prowadzono współpracę, polegającą na przygotowywaniu materiałów merytorycznych, z patronami medialnymi programu: publicznym portalem internetowym www.wirtualny.wolomin.com oraz miesięcznikiem lokalnym „Życie Powiatu Wołomińskiego”. Przygotowywano także artykuły informacyjno-edukacyjne do miesięcznika samorządowego „Wspólny Wołomin”.

W 2008 roku kontynuowano podjęte działania. W ramach realizacji kolejnej edycji programu "Czysty Wołomin" przeprowadzono szereg akcji i konkursów, w ramach edukacji szkolnej - funkcjonowało 18 Zielonych Klas i Zielonych Grup, które brały aktywny udział w programie, poprzez realizację własnych zadań: apele szkolne, gazetki, happeningi dla społeczności rodziców i szkolnej. Wszystkie Zielone Klasy wzięły udział w wycieczkach edukacyjnych m.in. do Instytutu Badawczego Leśnictwa w Sękocinie.

W placówkach edukacyjnych prowadzono program edukacyjno- informacyjny pod hasłem „Ja i moja ekorodzina”. Głównym celem programu było podjęcie współpracy ze społecznością lokalną dotyczącą ochrony środowiska naturalnego poprzez wspomaganie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi a w szczególności : rozbudzanie świadomości ekologicznej, kształtowanie postawy odpowiedzialności za stan środowiska, poznanie współzależność między człowiekiem a środowiskiem, nawiązanie współpracy z rodzicami i ich aktywny udział w edukacji proekologicznej jak również poznanie i określanie najbliższych przestrzeni przyrodniczych.

Przeprowadzono konkursy: wiedzy ekologicznej, plastyczny, konkurs na prezentację multimedialną, konkurs zbiórki surowców wtórnych (makulatury i baterii) oraz konkursy skierowane do całej społeczności gminy: konkurs fotograficzny "Ocalić od zniszczenia" oraz Konkurs na najładniejszy ogródek przydomowy.

Zorganizowano coroczną imprezę "Majówka w sortowni", w czasie której uczestnicy imprezy mogli zwiedzać obiekty sortowni Miejskiego Zakładu Oczyszczania, mogli wziąć udział w warsztatach czerpania papieru z makulatury, mogli zobaczyć jak wykonać przedmioty użytkowe z surowców wtórnych. W czasie imprezy odbyła się zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego połączona z wymianą na sadzonki drzew i krzewów. W związku z dużym zainteresowaniem

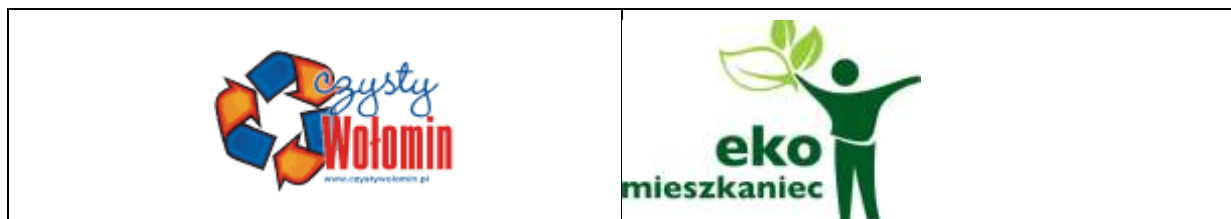
mieszkańców, akcje zbiórki zużytego sprzętu powtórzono na jesieni w ramach akcji "Sprzątanie Świata".

Jak co roku zorganizowano obchody Dnia Ziemi, w czasie których zostały wręczone nagrody w konkursach szkolnych.

Zorganizowano również wspólną akcję Czystego Wołomina i Eko Kobyłki dla rozwiązania problemu nielegalnego podrzucania śmieci na terenie innych gmin. 4 marca w ramach Dni Wołomina odbyła się uroczysta inauguracja pilotażowego projektu „Eko mieszkaniec”. Program ten miał na celu uświadomienie mieszkańcom ich roli w walce z zanieczyszczaniem lokalnego środowiska naturalnego. Pierwszym krokiem ku lepszemu jest podpisanie umowy na wywóz śmieci. Mimo sukcesów akcji Czysty Wołomin wciąż dają o sobie znać skutki braku wyobraźni części mieszkańców, którzy podrzucają swoje śmieci innym. Nie brakuje również takich, którym nie przeszkadza wyrzucanie domowych odpadów do miejskich pojemników. Skutki takiej działalności są dwójakie: w wymiarze estetycznym jest to zanieczyszczanie ulic, osiedli mieszkaniowych i okolicznych lasów. W wymiarze finansowym jest to utrata dziesiątek tysięcy złotych, które można by przeznaczyć na budowę nowych placów zabaw czy remonty ulic. Wołomin i Kobyłka postanowiły wspólnie zmierzyć się z tym uciążliwym problemem pod hasłem: “nie śmieć drugiemu, co Tobie nie miłe!”

„Eko mieszkaniec” skupił w sobie pomniejsze akcje i inicjatywy wielu instytucji. Zróżnicowanie działań pozwoliło na szerszy odbiór społeczny. W lutym 2008 roku odbyło się szereg spotkań m.in. z przedsiębiorcami, mediami lokalnymi, czy organizacjami promującymi ekologiczny sposób życia. Wspólne zebrania wniosły wiele nowego do planowanych działań, co wymiennie wpłynie na ich skuteczność. Akcja ma stać się inicjatywą skupiającą w sobie: administrację lokalną, organizacje pozarządowe, media, spółdzielnie mieszkaniowe, szkoły i wreszcie samych mieszkańców.

Przez pół roku odbywały się ekologiczne imprezy, przedsięwzięcia, czy spektakle o charakterze ekologicznym. Dzięki akcji ulotkowej (dostarczono je m.in. w ramach wysyłki decyzji podatkowych), billboardom oraz artykułom w partnerskich gazetach informacja o akcji docierała do jak największej liczby mieszkańców Wołomina i Kobyłki. „Eko mieszkaniec” miał wychowywać, nagradzać, ale również karać łamiących prawo obywateli. Dlatego też zainicjowana została współpraca ze strażą miejską w Wołominie. Kampanię zakończono we wrześniu 2008 roku. Z tej okazji przyznano także nagrody Eko Anioła za zaangażowanie i pracę na rzecz poprawy stanu środowiska gminy Wołomin oraz aktywny udział w programie „Czysty Wołomin”. Powstał Kodeks Eko mieszkańca opracowany przez dzieci z przedszkola i szkoły.

Rysunek 1. Logo programu Czysty Wołomin i Eko Mieszkaniec

W ramach akcji społecznej "Nie śmieć drugiemu, co Tobie niemile" zrealizowany został przez młodzież film pt. "Jeden dzień z życia kosza". Patronat medialny nad kampanią objęły lokalne media, portale internetowe itp.

Ogłoszono akcję skierowaną do firm pt. Eko-firma. Warunkiem przystąpienia do niej było prowadzenie segregacji odpadów, posiadanie podpisanej umowy na odbiór odpadów powstających na terenie firmy i chęć włączenia się w działania na rzecz ochrony środowiska w gminie.

Przy wsparciu Fundacji Arka, zainicjowano kampanię „Kochasz dzieci, nie pal śmieci”. Do gospodarstw domowych trafiły ulotki a na tablicach informacyjnych zawieszono plakaty na temat skutków palenia śmieci.

Zadania związane z edukacją ekologiczną dla mieszkańców gminy Wołomin były realizowane również we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Wołominie oraz pozostałymi gminami powiatu wołomińskiego.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska realizował także Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wołominie. W ramach jego działalności prowadzone były konferencje, szkolenia, programy doradcze, wyjazdy, pokazy, konkursy, kursy, prezentacje, doradztwo indywidualne dotyczące m.in. zagadnień ochrony środowiska w rolnictwie.

Ponadto, edukacja ekologiczna prowadzona była w zorganizowanym systemie kształcenia uczniów na wszystkich szczeblach systemu oświaty. Prowadzone były następujące działania:

- Realizacja zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach.
- Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych.
- Ponadprogramowa edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska, prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska, organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, prowadzenie ekologicznych kół zainteresowań, wykonywanie wystaw albumów i ekspozycji, kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska.
- Uczestnictwo wybranych uczniów w zajęciach organizowanych przez Instytut Biologii Doświadczalnej w Sękocinie pt. „Rozpoznajemy drzewa naszych lasów i parków”.
- Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątanania terenu gminy, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych.
- Udział w programie „Czysty Wołomin”, Zielone Klasy oraz Zielone Grupy.

Gmina Ząbki

Na terenie miasta prowadzona jest ciągła i różnorodna edukacja ekologiczna z uwzględnieniem zbierania odpadów, głównie w placówkach pedagogicznych. Informacje rozpowszechniane są także poprzez ulotki, gazety i internet. Prowadzone są również akcje, np. Sprzątananie Świata, Dzień Ziemi, Śmieczysz? Płacisz!, projekt edukacyjny Czyste Ząbki, prowadzone są koła ekologiczne,

Gmina Zielonka

Urząd Gminy co roku wydaje i rozsyła do mieszkańców ulotki o szkodliwości spalania odpadów. Wydawana jest również gminna gazeta „Informator Zielonkowski”, w którym poruszane są zagadnienia dotyczące edukacji ekologicznej. Szkoły znajdujące się na terenie gminy również prowadzą akcje ekologiczne. Organizują zbiórkę zużytych baterii i uczestniczą w sprzątananiu Świata. Prowadzona jest szeroka kampania informacyjna na temat segregacji odpadów metoda workową. Mieszkańcy otrzymali ulotki informujące o zasadach zbiórki posegregowanych odpadów. Ulotka zamieszczona została na stronach WWW Urzędu Miasta oraz w prasie lokalnej. Dodatkowo mieszkańcy otrzymali darmowe kalendarzyki z terminami odbioru odpadów.

W ośmiu gminach powiatu (Wołomin, Jadów, Strachówka, Klembów, Dąbrówka, Radzymin, Tuszcz i Poświętne) działają Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego przy Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego. Zespoły te mają za zadanie m.in. propagowanie idei ekologicznego rolnictwa wśród wszystkich rolników.

Działania związane z edukacją ekologiczną prowadzone były również przez Nadleśnictwo Drewnica. Spotkania odbywają się w terenie na obszarze odpowiedniego terytorialnie leśnictwa z pracownikiem Służby Leśnej. Nadleśnictwo organizowało również zajęcia dla dzieci i młodzieży, odbywające się na terenie ścieżki edukacji leśnej przy siedzibie Nadleśnictwa w Ząbkach. Ścieżka edukacji leśnej ma długość 500 m, wyposażona jest w 16 tablic tematycznych; w pełni dostosowana dla osób o obniżonej sprawności ruchowej.

Liczne działania z zakresu edukacji osób uprawiających ziemię prowadził Powiatowy Zespół Doradców Rolnych wraz z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Warszawie.

3. Realizacja priorytetów ekologicznych

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące zadania priorytetowe dla powiatu:

Priorytet 1

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Priorytet 2

Osiągnięcie wymaganych standardów dla jakości powietrza

Priorytet 3

Ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego

Priorytet 4

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej ochrony środowiska

Priorytet 5

Poprawa środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie obszarów objętych ochroną prawną, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych i kompleksów leśnych

Priorytet 6

Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu

Priorytet 7

Kompleksowa gospodarka odpadami

Analizując stan środowiska w powiecie, jak również podjęte w latach 2007 – 2008 działania w celu jego poprawy można uznać, że realizacja części celów priorytetowych postępuje prawidłowo, natomiast niektóre z nich nie zostały jeszcze osiągnięte.

Poprawa jakości wód powierzchniowych jest zadaniem o znaczeniu ponadlokalnym – według WIOŚ, stan wód w Powiecie Wołomińskim ulega niewielkiej, ale stopniowej poprawie, na co wpływ mają liczne inwestycje związane z gospodarką ściekową w całym rejonie. Na terenie powiatu modernizowane są ujęcia wody, budowane są także nowe odcinki sieci wodociągowej. Podejmowane są szeroko zakrojone inwestycje mające na celu rozwój sieci kanalizacyjnej, budowane są nowe oczyszczalnie ścieków, trwa rozbudowa lub modernizacja niektórych obiektów. Generalnie, realizacja celów i zadań związanych z poprawą jakości wód przebiega prawidłowo. Niemniej, nadal część wód powierzchniowych posiada złą jakość.

Nie osiągnięto celów związanych z poprawą jakości powietrza atmosferycznego i ograniczania hałasu komunikacyjnego. Jest to związane z rozwojem gospodarczym powiatu, a także wzrostem zamożności

jego społeczeństwa, co przejawia się m.in. w zwiększonej ilości pojazdów poruszających się po drogach. Zadanie zapewnienia jak najlepszej jakości powietrza realizowane było poprzez modernizację lokalnych kotłowni spalających węgiel, termomodernizację budynków publicznych i prywatnych, a także ulepszanie infrastruktury komunikacyjnej powiatu – modernizację dróg, promowanie transportu alternatywnego (np. rowery) i zbiorowego. W latach 2007 – 2008 zmieniły się uwarunkowania ekonomiczne – wzrosły ceny gazu – co spowodowało odwrót od ekologicznych metod ogrzewania budynków.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska postępuje zgodnie z planem – na terenie powiatu wyróżnić można gminy, które przodują w tym względzie, jak i te, które osiągnęły gorsze efekty.

Stan gospodarki odpadami został przedstawiony w Sprawozdaniu z Planu gospodarki odpadami dla Powiatu Wołomińskiego. W latach 2007 – 2008 nastąpiła nieznaczna poprawa w tej dziedzinie, na co wpływ miało objęcie większej liczby mieszkańców systemem zorganizowanej zbiórki odpadów, wdrażanie w poszczególnych gminach selektywnej zbiórki odpadów, a także zmniejszanie strumienia odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie. Odsetek selektywnie zbieranych odpadów jest jednym z większych na terenie województwa mazowieckiego.

Prowadzono ciągłą edukację ekologiczną mieszkańców, zarówno w placówkach oświatowych, jak również dla dorosłych w postaci szkoleń i informacji dostarczanych w prasie lub Internecie.

Ochrona terenów przyrodniczo cennych prowadzona była przez odpowiednie referaty Urzędów Miast i Gmin oraz przez nadleśnictwa, zgodnie z wyznaczonymi planami ochrony. Rzetelna ocena stopnia realizacji przyjętych celów ochrony cennych przyrodniczo terenów oraz elementów fauny o flory wymaga dłuższego horyzontu czasowego. Obecnie można stwierdzić, że kierunek działań jest tak obrany, że osiągnięcie zamierzonych celów jest możliwe. Przyjęte w powiatowym Programie cele racjonalnego użytkowania lasów są przede wszystkim celami długookresowymi, co wynika ze specyfiki prowadzenia zrównoważonej gospodarki w lasach. Działania w zakresie realizacji tych celów prowadzone są w sposób ciągły.

Edukacja ekologiczna jest prowadzona w sposób prawidłowy, na różnych szczeblach i z dużą różnorodnością.

Cele krótkoterminowe są realizowane, dotyczą one przede wszystkim dostosowania zasad ochrony i użytkowania systemów leśnych do kryteriów europejskich oraz zwiększenia lesistości powiatu.

4. Analiza wskaźników do oceny efektów realizacji programu

Podstawą monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan środowiska naturalnego i presję na środowisko oraz stan infrastruktury techniczno – inżynierskiej. W poniższej tabeli przedstawiono analizę wskaźników zapisanych w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego. W chwili wykonywania Raportu brak było pełnych danych za 2008 rok.

Tabela 21. Wskaźniki efektywności Programu

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy na 31.12. 2003 wg danych GUS	Stan na 31.12. 2005 wg danych GUS	Stan na 31.12. 2006 wg danych GUS	Stan na 31.12.2007 r.
długość sieci wodociągowej	km	479,3	603,8	603,8	673,0
długość sieci kanalizacyjnej	km	206,1	242,3	242,3	305,9
stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	-	0,43	0,40	0,40	0,45
zużycie wody w gospodarstwach domowych	dam ³	3 859,0	3 860,6	3 860,6	4 404,9
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³ /rok	25,0	24,6	24,6	21,4
zużycie wody w przemyśle	dam ³ /rok	928	1 095	1 095	1 018
ścieki oczyszczone	dam ³	4 906	4 921	4 921	5 045
wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza (gazy)	Mg	77 034	79 52	79 52	73 226
wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza (pyły)	Mg	226	152	152	133
wielkość emisji punktowej ze źródeł energetycznych	Mg	167	111	111	93
zanieczyszczenia powietrza zatrzymane lub zneutralizowane	Mg	7288	3952	3952	4889
zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	MWh	113 257	119 556	119 556	180 960
zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca	kWh	873,6	901,6	901,6	631,1
długość sieci gazowej rozdzielczej	km	981,3	1 010,3	1 010,3	1 022,333
odbiorcy gazu z sieci	gosp. domowe	36 847	38 979	38 979	42 619
zużycie gazu z sieci	hm ³	55,5	55,1	55,1	54,106,4
kubatura budynków ogrzewanych centralnie	dam ³	1 441,0	1 708,0	1 708,0	1 816,0
długość sieci ciepłej przesyłowej	km	19,3	21,5	21,5	23,9
wskaźnik lesistości	%	26,4	26,6	26,6	27,9
powierzchnia obszarów prawnie chronionych	ha	19 756,9	19 710,1	19 710,1	19 710,1
powierzchnia rezerwatów przyrody	ha	168	168	168	170,78
pomniki przyrody	sztuk	184	197	197	197
liczba miejscowości o dużej skali zagrożenia środowiska	sztuk	6	6	6	6
nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	tys. złotych	12 893,0	12 893,0	12 893,0	14 496,6
nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	tys. złotych	6 477,5	21 606,0	21 606,0	30 975,3

Tabela opracowana na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, GUS

Według stanu na dzień 31.12.2007 powierzchnia obszarów Natura 2000 na terenie powiatu wynosiła 3 072,00 ha.

Analizując zmiany wskaźników można zauważyć wyraźny postęp w rozwoju infrastruktury technicznej gospodarki wodno – ściekowej, co przekłada się na efektywność w zakresie ochrony wód

powierzchniowych i podziemnych. Zmalało zużycie wody przez mieszkańców powiatu oraz zużycie wody na potrzeby przemysłu. Zwiększyła się ilość ścieków oczyszczanych. W latach 2007 – 2008 modernizowano i rozbudowywano liczne obiekty gospodarki wodno – ściekowej, budowano także nowe odcinki sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zwiększyła się liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.

Z zakresie powietrza atmosferycznego, zmniejszyła się ilość zanieczyszczeń wprowadzanych przez zakłady szczególnie uciążliwe. W stosunku do lat 2005 - 2006 wzrosła ilość zanieczyszczeń zatrzymywanych lub neutralizowanych (niemniej, w porównaniu do roku 2003 wskaźnik ten zmalął).

Nastąpił rozwój sieci gazowej, przy czym coraz rzadziej wykorzystuje się gaz w celach ogrzewania pomieszczeń, co ma związek z wzrostem jego cen. Zwiększyła się długość sieci ciepłej, a także kubatura ogrzewanych budynków.

Nieznacznie wzrosła powierzchnia lasów.

Zakończono prace nad odnowieniem lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, objęte pożarami w latach poprzednich (łącznie ok. 100 ha, w tym w latach 2007-8 – 25 ha).

Sporządzono dokumentację urzędniową dla ok. 5100 ha lasów własności prywatnej i wspólnot gruntowych (łącznie od roku 2002 sporządzono dokumentację dla lasów o powierzchni 95%).

Znacznie wzrosły nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną z blisko 6500 tys. złotych w roku 2003 do prawie 31 000 tys. w roku 2007.

5. Przyczyny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, działaniami ich wykonaniem

Działania służące realizacji określonych celów są generalnie realizowane w sposób zaplanowany, a rozbieżności dotyczące terminów ich realizacji i wynikają głównie z:

- zbyt krótkiego horyzontu czasowego wyznaczonego dla realizacji większości zadań,
- opóźnień w procesie legislacyjnym lub brak mechanizmów m.in. stabilnego prawa, skutecznie wspierającego rozwój w pewnych dziedzinach,
- zmiany priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych gminach,
- ograniczonych możliwości finansowych, w tym kadrowych na realizację wytyczonych zadań.

6. Podsumowanie

1. Niniejszy Raport z realizacji Programu ochrony środowiska jest sporządzony po raz drugi i obejmuje lata 2007-2008.
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 ze zm.) nie określa wymagań dotyczących zakresu i formy Raportu, przyjęto za główny cel niniejszego opracowania analizę realizacji przyjętych priorytetów i celów ekologicznych w odniesieniu do stanu środowiska faktycznego i prawnego.
3. Zmiany stanu środowiska widoczne są dopiero w dłuższej perspektywie czasowej, dlatego też niniejszy Raport z dwuletniego okresu realizacji celów i zadań, określonych w Programie ochrony środowiska” nie jest jednoznacznym odzwierciedleniem efektów realizacji Programu. Raport przedstawia dotychczas podjęte działania oraz potrzeby zmian w przyjętych priorytetach w kontekście zaistniałych zmian stanu środowiska na terenie Powiatu Wołomińskiego oraz

w kontekście konkretyzacji wielu zamierzeń inwestycyjnych przyjętych przez gminy i podmioty gospodarcze.

4. Należy podkreślić, że zdobycie informacji do sporządzenia niniejszego Raportu napotkało na trudności, głównie w urzędach miast i gmin. Gminy nie dysponują kompletem danych umożliwiających jednoznacznie określić, jakie zadania z zakresu ochrony środowiska były realizowane, przez kogo oraz z jakich środków. Konieczne byłoby stworzenie bazy danych, gdzie informacje tego typu byłyby gromadzone ze wszystkich gmin powiatu wołomińskiego oraz innych instytucji, realizujących zadania określone w Programie.
5. Stan środowiska na terenie powiatu nie uległ widocznemu pogorszeniu, nie odnotowano także znaczących efektów w jego poprawie.
6. Większość zadań wytyczonych do realizacji w perspektywie 2 lat udało się zakończyć, lub są one w trakcie wykonywania. Dotyczy to szczególnie inwestycji w zakresie gospodarki wodno – ściekowej.
7. Zaawansowanie realizacji celów i zadań ekologicznych jest zróżnicowane. Przyczyną tego są przede wszystkim niedostateczne środki własne, mogące stanowić wkład własny w pozyskiwanych środkach finansowych z Unii Europejskiej, jak również brak planów i projektów branżowych,
8. Większość zadań wytyczonych w Programie ma charakter ciągły – proponuje się ich kontynuację podczas wykonywania aktualizacji Programu.
9. Zachodzi potrzeba dokonania weryfikacji obowiązującego Programu ochrony środowiska uwzględniającej :
 - a) zmiany w programach wyższego szczebla, tj. w nowej Polityce Ekologicznej Państwa, przyjętej przez Sejm dnia 20 maja 2009 roku,
 - b) plany i programy rozwoju Powiatu Wołomińskiego przyjęte od roku 2009
 - c) zmiany zaistniałe w stanie środowiska na terenie Powiatu Wołomińskiego,
 - d) uszczegółowienie celów i działań proekologicznych dokonane przez gminy oraz podmioty gospodarcze,
 - e) dostosowanie do zmienionych, aktualnie obowiązujących przepisów ochrony środowiska.

Spis tabel:

Tabela 1. Stan realizacji działań w zakresie poprawy jakości wód i stosunków wodnych	8
Tabela 2. Stan realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie działań dla sektora: Jakość Wód i Stosunki Wodne w latach 2007 – 2008.....	12
Tabela 3. Podział stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza dla powiatu wołomińskiego	18
Tabela 4. Poziomy dopuszczalne do klasyfikacji stref – ochrona zdrowia 2008 r.	19
Tabela 5. Poziomy docelowe do klasyfikacji stref – ochrona zdrowia 2008 r.	19
Tabela 6. Poziom celu długoterminowego do klasyfikacji stref – ochrona zdrowia 2008 r.	20
Tabela 7. Poziomy dopuszczalne do klasyfikacji stref – ochrona roślin 2008 r.	20
Tabela 8. Poziom docelowy do klasyfikacji stref – ochrona roślin 2008 r.	20
Tabela 9. Poziom celu długoterminowego do klasyfikacji stref – ochrona roślin 2008 r.....	20
Tabela 10. Roczna ocena jakości powietrza w Strefie Powiat wołomiński w 2008 r.....	20
Tabela 11. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego	22
Tabela 12. Stan realizacji zadań wyznaczonych w programie operacyjnym dla pola: Powietrze atmosferyczne w latach 2007 - 2008.....	23
Tabela 13. Wyniki pomiarów hałasu w gminie Marki w 2006 roku.....	26
Tabela 14. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed hałasem.....	28
Tabela 15. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	31
Tabela 16. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przed wystąpieniem poważnych awarii i zagrożeń naturalnych	33
Tabela 17. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	37
Tabela 18. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony gleb.....	40
Tabela 19. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony surowców mineralnych	41
Tabela 20. Stan realizacji celów i kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej.....	42
Tabela 21. Wskaźniki efektywności Programu	56